
Kyrkomötet Kyrkostyrelsens skrivelse 2011:5

Svenska kyrkan i utlandet – struktur och delaktighet

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 19 maj 2011

Anders Wejryd

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen föreslås ändringar i kyrkoordningen. Dessa innebär bl.a. att

- Det ska bildas en ny valkrets, utlandsvalkretsen, som tilldelas två fasta mandat i kyrkomötet,
- Den som inte är folkbokförd i landet, men tillhör Svenska kyrkan och har fyllt 16 år, ska ha rösträtt vid val till kyrkomötet,
- Svenska kyrkan i utlandet ska, liksom nu, vara en angelägenhet för den nationella nivån,
- Tillsynen ska utövas av biskopen i Visby stift och ett domkapitel i särskild sammansättning,
- Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet ska upphöra och ersättas med ett råd, utsett av kyrkostyrelsen. Rådet svarar för främjandet.

Kyrkostyrelsen lämnar i denna skrivelse inte något förslag om införande av en särskild kyrkoavgift, men avser att återkomma i frågan till 2012 års kyrkomöte.

Ändringarna i kyrkoordningen föreslås träda ikraft den 1 januari 2012. Detta innebär att Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet upphör den 31 december 2011. Den ledamot i nuvarande Visby domkapitel som ska vara präst eller diakon och som är anställd i Svenska kyrkan i utlandet, liksom den övriga ledamot som ska vara valbar i en utlandsförsamling, ska fullgöra återstoden av mandatperioden i det föreslagna domkapitlet i särskild sammansättning.

Stiftsfullmäktige i Visby ska före den 31 december 2011 genom val utse de två övriga ledamöter med ersättare som ska fullgöra uppdrag i det domkapitel som avses i 9 kap. 2 a §. Dessa ledamöter och ersättare ska för återstoden av mandatperioden utses bland dem som har motsvarande uppdrag i Visby domkapitel.

Innehåll

Skrivelsens huvudsakliga innehåll	1
Kyrkostyrelsens förslag till kyrkomötesbeslut	3
Kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen	3
2 kap. Församlingens uppdrag	3
7 kap. Stiftsfullmäktige, stiftsstyrelsen och nämnderna	4
8 kap. Biskopen	4
9 kap. Domkapitlet	5
10 kap. Den nationella nivåns uppdrag.....	7
11 kap. Kyrkomötet	7
12 kap. Kyrkostyrelsen, m.m.....	7
31 kap. Uppdraget som präst	8
32 kap. Uppdraget som diakon	9
33 kap. Kyrkans förtroendevalda	9
34 kap. Kyrkans anställda.....	10
36 kap. Indelningsenheter.....	11
38 kap. Direkta val.....	11
57 kap. Tillsyn.....	22
1. Inledning	24
1.1 Utredningen om utlandskyrkan.....	24
1.2 Remissförfarandet	24
1.3 Remissvaren	24
2. Skrivelsen	27
3. Rösträtt i kyrkoval och representation i kyrkomötet	29
3.1 Utredningen.....	29
3.2 Kyrkostyrelsens överväganden	29
4. Kyrkoavgift	33
4.1 Utredningen.....	33
4.2 Kyrkostyrelsens överväganden	34
5. Organisationsmodell för Svenska kyrkan i utlandet.....	36
5.1 Rättslig reglering	36
5.2 Råd för Svenska kyrkan i utlandet	36
5.3 Församlingarna	38
5.4 Biskopen.....	38
5.5 Utlandsdomkapitlet.....	39
5.6 Främjande och tillsyn	40
5.7 Personal och arbetsgivare	41
5.8 Stiftskansli och kompetensförsörjning.....	41
5.9 Finansiering och kostnader.....	42
6. Kyrkoordningskommentarer	42
Utdrag ur Kyrkostyrelsens protokoll.....	48

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag enligt nedan till ändringar i kyrkoordningen.

Kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1)

dels att 2 kap. 16 och 17 §§, 7 kap. 1 och 7 §§, 8 kap. 14 a §, 9 kap. 2 a, 3, 10 och 19 §§, 10 kap. 6 §, 11 kap. 2 §, 12 kap. 9 §, 31 kap. 16 §, 32 kap. 16 §, 33 kap. 2 §, 34 kap. 3 a, 12 a, och 13 §§, 36 kap. 6 §, 38 kap. 3, 17, 22, 29, 30, 31, 32, 37, 38, 42, 52, 54, 58, 59, 73, 89, 90, och 92 §§, 57 kap. 1 och 7 a §§ samt att rubrikerna före 2 kap. 16 §, 34 kap. 3 a och 12 a §§ samt 57 kap. 7 a § ska ha följande lydelse,

dels att nuvarande 38 kap. 18 § ska betecknas 38 kap. 19 §, att nuvarande 38 kap. 19 § ska betecknas 38 kap. 18 § och att nuvarande 41 a § ska betecknas 41 b § och ha följande lydelse samt att rubriken närmast före nuvarande 38 kap. 18 § ska stå före den nya 38 kap. 19 § och att rubriken närmast före nuvarande 38 kap. 19 § ska stå före den nya 38 kap. 18 §,

dels att det ska införas tre nya paragrafer 10 kap. 6 a, 38 kap. 41 a och 56 a §§ samt en ny rubrik närmast före nya 38 kap. 56 a § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap. Församlingens uppdrag

Utlandskyrkan

16 § *Utlandskyrkan* omfattar utlandsförsamlingar och övriga utlandsverksamheter. *Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet* beslutar vilka utlandsförsamlingar som tillhör Svenska kyrkan och vilka övriga utlandsverksamheter som ska finnas.

Inom *utlandskyrkan* gäller kyrkoordningens bestämmelser bara om det är särskilt angivet.

Svenska kyrkan i utlandet

16 § *Svenska kyrkan i utlandet* omfattar utlandsförsamlingar och övriga utlandsverksamheter. *Kyrkostyrelsen* beslutar vilka utlandsförsamlingar som tillhör Svenska kyrkan och vilka övriga utlandsverksamheter som ska finnas.

Inom *Svenska kyrkan i utlandet* gäller kyrkoordningens bestämmelser bara om det är särskilt angivet.

17 § För varje utlandsförsamling ska det finnas en församlingsordning. Beslut om församlingsordningen fattas av församlingens beslutande organ. I församlingsordningen ska alltid finnas bestämmelser om vilka av kyrkoordningens bestämmelser som gäller för församlingen, om församlingstillhörighet samt om rösträtt och valbarhet i församlingen.

En församlingsordning för en viss församling ska för att gälla vara fastställd av *Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet* efter att *Domkapitlet i Visby stift* har getts tillfälle att yttra sig.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om

En församlingsordning för en viss församling ska för att gälla vara fastställd av *kyrkostyrelsen* efter att *det domkapitel som avses i 9 kap. 2 a §* har getts tillfälle att yttra sig.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om

7 kap. Stiftsfullmäktige, stiftsstyrelsen och nämnderna

1 § Stiftsfullmäktige beslutar i principiella ärenden och i ärenden som på annat sätt är av större vikt, främst

1. mål och riktlinjer för verksamheten,
2. budget, kyrkoavgift och andra viktiga ekonomiska frågor,
3. stiftsstyrelsens och nämndernas organisation och verksamhetsformer,
4. val av ledamöter och ersättare i stiftsstyrelse och nämnder,
5. val av revisorer och revisorsersättare,
6. grunderna för ekonomiska förmåner åt förtroendevalda, och
7. årsredovisning och ansvarsfrihet.

Stiftsfullmäktige beslutar också i andra frågor som anges i kyrkoordningen.

*Stiftsfullmäktige i Visby stift
beslutar inte i frågor rörande
utlandskyrkan enligt 2 kap. 16 §.*

7 § Stiftsstyrelsen ska främja församlingslivet i stiftet och verka för dess utveckling.

*Av 10 kap. 6 § framgår att
denna uppgift, när det gäller
utlandskyrkan, ankommer på
Nämnden för Svenska kyrkan i
utlandet.*

*För Svenska kyrkan i utlan-
det fullgörs denna uppgift av
kyrkostyrelsen.*

8 kap. Biskopen

14 a § Vid ett val av biskop i Visby stift har följande personer rösträtt:

1. domkapitlets och stiftsstyrelsens ledamöter,
2. *ledamöterna i Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet,*
3. de som är anställda tills vidare eller minst sex månader som präster eller diakoner i Visby stift eller i någon av dess församlingar *i Sverige,*
4. de som är anställda tills vidare eller minst sex månader som präster eller diakoner för utlandsförsamlingarna, och
5. särskilt utsedda elektor.

14 a § Vid ett val av biskop i Visby stift har följande personer rösträtt:

1. domkapitlets och stiftsstyrelsens ledamöter,
2. de som är anställda tills vidare eller minst sex månader som präster eller diakoner i Visby stift eller i någon av dess församlingar,
3. de som är anställda tills vidare eller minst sex månader som präster eller diakoner för utlandsförsamlingarna, och
4. särskilt utsedda elektor.

- 2 a § Domkapitlet i Visby stift ska bestå av följande ledamöter:
1. biskopen, som är ordförande,
  2. domprosten, som är vice ordförande,
  3. en ledamot som är anställd som präst eller diakon i stiftet eller i någon av stiftets församlingar i Sverige,
  4. en ledamot som är präst eller diakon och som vid valet är anställd i utlandskyrkan,
  5. en ledamot som är eller har varit ordinarie domare, och
  6. fyra övriga ledamöter varav en när valet äger rum ska vara valbar i en utlandsförsamling.

Ledamöterna som avses i första stycket 5 och 6 och deras ersättare får inte vara vigda till biskop, präst eller diakon. Bestämmelserna för förtroendevalda i 33 kap. om valbarhet, valbarhetshinder och uppdragets upphörande ska tillämpas för dessa. För ordinarie ledamot och ersättare valda av Kyrkomötet enligt bestämmelserna i 19 § andra stycket gäller de bestämmelser om valbarhet och valbarhetshinder som i 33 kap. anges för val till den nationella nivån.

För biskopen och domprosten som ledamot utses en gemensam ersättare som ska vara präst i stiftet eller i någon av stiftets församlingar i Sverige. För var och en av ledamöterna som avses i första stycket 3–5 utses en ersättare som uppfyller samma kvalifikationskrav som ledamoten. För den ledamot som enligt första stycket 6 ska vara valbar i en utlandsförsamling utses en ersättare som uppfyller samma kvalifikationskrav som ledamoten. För de övriga ledamöterna utses tre ersättare.

- 2 a § Ärenden som rör Svenska kyrkan i utlandet handläggs av ett domkapitel som består av följande ledamöter:
1. biskopen i Visby stift, som är ordförande,
  2. domprosten i Visby stift, som är vice ordförande,
  3. en ledamot som är präst eller diakon och som vid valet är anställd i Svenska kyrkan i utlandet,
  4. den ledamot som enligt 1 § första stycket 4 är ledamot i domkapitlet i Visby stift,
  5. en övrig ledamot som när valet äger rum ska vara valbar i en utlandsförsamling, och
  6. två av de övriga ledamöter som enligt 1 § 5 är ledamöter i domkapitlet i Visby stift.

Ledamöterna som avses i första stycket 4–6 och deras ersättare får inte vara vigda till biskop, präst eller diakon. Bestämmelserna för förtroendevalda i 33 kap. om valbarhet, valbarhetshinder och uppdragets upphörande ska tillämpas för dessa. Därvid ska, för den ledamot som avses i första stycket 5 och den ledamotens ersättare, vad som sägs om valbarhet och valbarhetshinder för val till den nationella nivån gälla.

För biskopen och domprosten som ledamot utses en gemensam ersättare som ska vara präst och anställd i Svenska kyrkan i utlandet. För var och en av ledamöterna i första stycket 3 och 5 utses en ersättare som uppfyller samma kvalifikationskrav som ledamoten.

Ersättare för ledamöterna i första stycket 4 och 6 är de som enligt 1 § tredje stycket har utsetts till ersättare för motsvarande uppdrag i domkapitlet i Visby stift.

- 3 § Sekreterare i domkapitlet är en i stiftet anställd stiftsjurist.

I frågor som rör den kyrkomusikaliska verksamheten i stiftet är domkyrkoorganisten eller annan musiksakkunnig föredragande. I andra frågor är en ledamot, sekreteraren eller någon annan i stiftet anställd person föredragande.

- 10 § Valet av *de ledamöter* och de ersättare som ska vara präst- eller diakonvigda äger rum vid ett gemensamt möte med stiftets präster och diakoner med biskopen som valförrättare. *Därvid röstar prästerna och diakonerna gemensamt fram ledamöterna och ersättarna.*

Röstberättigade som är förhindrade att närvara vid det gemensamma mötet får – när fråga är om val som sker med slutna sedlar – avge sina röster genom att sända valsedlarna med post eller bud. Valsedlarna för respektive val ska läggas i olika kuvert, vilka ska tillslutas och förses med egenhändigt undertecknad påskrift om innehållet. Kuverten måste för att valsedlarna ska tas med vid sammanräkningen vara valförrättaren tillhanda innan mötet börjar.

- 19 § De ledamöter som avses i 1 § första stycket 4 och 5 och 2 § första stycket 5 och 6 och deras ersättare väljs av det nyvalda stiftsfullmäktige för fyra år.

Vid valet av domkapitel i *Visby stift* gäller bestämmelserna i första stycket *den ledamot* som avses i 2 a § första stycket 5 och *den ledamotens ersättare samt tre av de ledamöter* som avses i 2 a § första stycket 6 och *deras ersättare*. Den ledamot i första stycket 6 som vid valet ska vara valbar i en församling i utlandskyrkan och den ledamotens ersättare väljs av Kyrkomötet vid det första sammanträdet under mandatperioden. Valen gäller till dess att Kyrkomötet har hållit nya val under nästa mandatperiod.

- 3 § Sekreterare i domkapitlet är en i stiftet anställd stiftsjurist. *I det domkapitel som avses i 2 a § ska en i Visby stift anställd stiftsjurist vara sekreterare.*

- 10 § Valet av *den ledamot* och de ersättare som ska vara präst- eller diakonvigda äger rum vid ett gemensamt möte med stiftets präster och diakoner med biskopen som valförrättare. *Vid val till domkapitlet enligt 2 a § ska den ledamot som avses i 2 a § första stycket 3 väljas på motsvarande sätt men av präster och diakoner som är anställda i Svenska kyrkan i utlandet.*

Prästerna och diakonerna väljer genom gemensam röstning ledamöterna och ersättarna.

Vid valet av domkapitel enligt 2 a § gäller bestämmelserna i första stycket *de ledamöter och deras ersättare* som avses i 2 a § första stycket 4 och 6.

Den ledamot som avses i 2 a § första stycket 5 och den ledamotens ersättare väljs av kyrkomötet vid det första sammanträdet under mandatperioden. Valen gäller till dess att kyrkomötet har hållit nya val under nästa mandatperiod.

Den ledamot som avses i 2 a § första stycket 3 och den ledamotens ersättare väljs för

Övriga ledamöter och deras ersättare väljs för fyra år räknat från och med den 1 januari året efter det år då ordinarie kyrkoval har ägt rum.

fyra år räknat från och med den 1 januari året efter det år då ordinarie kyrkoval har ägt rum.

KsSkr 2011:5

10 kap. Den nationella nivåns uppdrag

6 § För samordning, planering och utveckling ska det finnas följande nämnder:

1. Nämnden för internationell mission och diakoni, med särskilt ansvar för insatserna rörande internationell mission och diakoni.
2. Nämnden för utbildning, forskning och kultur med särskilt ansvar för de kyrkliga grundutbildningarna, kyrkans forskning och kulturfrågorna.
3. *Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet med särskilt ansvar för att främja församlingslivet i utlandskyrkan.*

6 § För samordning, planering och utveckling ska det finnas följande nämnder:

1. Nämnden för internationell mission och diakoni, med särskilt ansvar för insatserna rörande internationell mission och diakoni.
2. Nämnden för utbildning, forskning och kultur med särskilt ansvar för de kyrkliga grundutbildningarna, kyrkans forskning och kulturfrågorna.

6 a § *För Svenska kyrkan i utlandet ska kyrkostyrelsen tillsätta ett råd. En av ledamöterna ska vara biskopen i Visby stift. Kyrkostyrelsen får också tillsätta råd för andra delar av sin verksamhet.*

11 kap. Kyrkomötet

2 § Kyrkomötet väljs av *de* röstberättigade *i hela landet*.

2 § Kyrkomötet väljs av *dem som är* röstberättigade *vid direkta kyrkliga val*.

Bestämmelser om rösträtt och valbarhet finns i 33 kap. och om valet i 38 kap.

12 kap. Kyrkostyrelsen, m.m.

9 § Nämnden för internationell mission och diakoni består av nio ledamöter, som väljs av *Kyrkomötet*. En av ledamöterna ska vara biskop.

Nämnden för utbildning, forskning och kultur består av nio ledamöter, som väljs av

9 § Nämnden för internationell mission och diakoni består av nio ledamöter, som väljs av *kyrkomötet*. En av ledamöterna ska vara biskop.

Nämnden för utbildning, forskning och kultur består av nio ledamöter, som väljs av

Kyrkomötet. En av ledamöterna ska vara biskop.

Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet består av nio ledamöter. Åtta av dessa väljs av Kyrkomötet, den nionde ledamoten ska vara biskopen i Visby stift.

För ledamöterna i respektive nämnd väljer *Kyrkomötet* lika många ersättare.

kyrkomötet. En av ledamöterna ska vara biskop.

För ledamöterna i respektive nämnd väljer *kyrkomötet* lika många ersättare.

31 kap. Uppdraget som präst

16 § Frågor om behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst enligt 11 och 12 §§ provas enligt följande.

1. präster som har anställning som präst i ett stift	domkapitlet i det stiftet
2. präster som är verksamma i <i>utlandskyrkan</i>	<i>Domkapitlet i Visby stift</i>
3. präster som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå och som inte är verksamma i <i>utlandskyrkan</i>	Domkapitlet i Uppsala stift
4. övriga präster, folkbokförda inom ett stifts område	domkapitlet i det stiftet
5. övriga präster	Domkapitlet i Uppsala stift

16 § Frågor om behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst enligt 11 och 12 §§ provas enligt följande.

1. präster som har anställning som präst i ett stift	domkapitlet i det stiftet
2. präster som är verksamma i <i>Svenska kyrkan i utlandet</i>	<i>domkapitlet enligt 9 kap. 2 a §</i>
3. präster som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå och som inte är verksamma i <i>Svenska kyrkan i utlandet</i>	Domkapitlet i Uppsala stift
4. övriga präster folkbokförda inom ett stifts område	domkapitlet i det stiftet
5. övriga präster	Domkapitlet i Uppsala stift

32 kap. Uppdraget som diakon

KsSkr 2011:5

16 § Frågor om behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst enligt 11 och 12 §§ prövas enligt följande.

1. diakoner som har anställning som diakon i ett stift	domkapitlet i det stiftet
2. diakoner som är verk-samma i <i>utlandskyrkan</i>	<i>Domkapitlet i Visby stift</i>
3. diakoner som har an-ställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå och som inte är verk-samma i <i>utlandskyrkan</i>	Domkapitlet i Uppsala stift
4. övriga dia-koner, folkbok-förda inom ett stifts område	domkapitlet i det stiftet
5. övriga diakoner	Domkapitlet i Uppsala stift

16 § Frågor om behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst enligt 11 och 12 §§ prövas enligt följande.

1. diakoner som har an-ställning som diakon i ett stift	domkapitlet i det stiftet
2. diakoner som är verk-samma i <i>Svenska kyrkan i utlandet</i>	<i>domkapitlet enligt 9 kap. 2 a §</i>
3. diakoner som har an-ställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå och som inte är verk-samma i <i>Svenska kyrkan i utlandet</i>	Domkapitlet i Uppsala stift
4. övriga dia-koner, folkbok-förda inom ett stifts område	domkapitlet i det stiftet
5. övriga diakoner	Domkapitlet i Uppsala stift

33 kap. Kyrkans förtroendevalda

2 § Den som tillhör Svenska kyrkan och fyller 16 år senast på valdagen har rösträtt vid direkta kyrkliga val *om* han eller hon *är* folkbokförd i

1. församlingen, om det gäller val till en församling,
2. en församling som ingår i samfälligheten, om det gäller val till en samfällighet,
3. en församling inom stiftet, om det gäller val till stiftsfullmäktige *eller*
4. *landet, om det gäller val till Kyrkomötet.*

Den som tillhör en icke-territoriell församling har vid val till församling inte rösträtt till den församling där han eller hon är folkbokförd utan i stället till den icke-territoriella församlingen. Den som tillhör en icke-

2 § Den som tillhör Svenska kyrkan och fyller 16 år senast på valdagen har rösträtt vid direkta kyrkliga val. *Härtill ska* han eller hon *vara* folkbokförd i

1. församlingen, om det gäller val till en församling,
2. en församling som ingår i samfälligheten, om det gäller val till en samfällighet, *eller*
3. en församling inom stiftet, om det gäller val till stiftsfullmäktige.

territoriell församling har vid val till samfällda kyrkofullmäktige i en samfällighet endast rösträtt i en samfällighet där den icke-territoriella församlingen ingår.

34 kap. Kyrkans anställda

Befattningar för *utlandskyrkan*

- 3 a § För församlingar och övriga verksamheter i *utlandskyrkan* ska det finnas anställda
1. minst det antal präster som *Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet* bestämmer, och
  2. den personal i övrigt som behövs för verksamheten.

Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal som tjänstgör i *utlandskyrkan*.

När präster och diakoner ska anställas för tjänstgöring i *utlandskyrkan* gäller bestämmelserna i 7–11, 12 a–14 och 17 §§.

Befattningar för *Svenska kyrkan i utlandet*

- 3 a § För församlingar och övriga verksamheter i *Svenska kyrkan i utlandet* ska det finnas anställda
1. minst det antal präster som *kyrkostyrelsen* bestämmer, och
  2. den personal i övrigt som behövs för verksamheten.

Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal som tjänstgör i *Svenska kyrkan i utlandet*.

När präster och diakoner ska anställas för tjänstgöring i *Svenska kyrkan i utlandet* gäller bestämmelserna i 7–11, 12 a–14 och 17 §§.

Tillsättning av präst i *utlandskyrkan*

- 12 a § En befattning som präst i *utlandskyrkan* med anställning på nationell nivå ska tillsättas av *Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet*.

Innan *nämnden* beslutar om tillsättning av en präst i en utlandsförsamling ska kyrkorådet ges tillfälle att yttra sig över de behöriga sökandena. Därefter ska *domkapitlet* yttra sig.

- 13 § När ansökningstiden för en ledigförklarad befattning som domprost, kyrkoherde, komminister, stiftsadjunkt eller kontraktsadjunkt gått ut ska den som har att besluta om tillsättningen översända ansökningshandlingarna och platsannonsen till *domkapitlet*.

Tillsättning av präst i *Svenska kyrkan i utlandet*

- 12 a § En befattning som präst i *Svenska kyrkan i utlandet* med anställning på nationell nivå ska tillsättas av *kyrkostyrelsen*.

Innan *kyrkostyrelsen* beslutar om tillsättning av en präst i en utlandsförsamling ska kyrkorådet ges tillfälle att yttra sig över de behöriga sökandena. Därefter ska *det domkapitel som avses i 9 kap. 2 a §* yttra sig.

Kyrkostyrelsen ska vid tillsättning av befattning som präst inom Svenska kyrkan i utlandet översända motsvarande handlingar till det domkapitel som avses i 9 kap. 2 a §.

Efter beslut om behörighet ska *domkapitlet* med eget yttrande över de behöriga sökandena överlämna handlingarna till den som har att besluta om tillsättningen.

Domkapitlet ska underrätta de sökande om beslutet i behörighetsfrågan och om skälen för detta. KsSkr 2011:5

Vid tillsättning av befattning som präst i utlandskyrkan ska skyldigheten att översända handlingar till domkapitlet gälla Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet.

36 kap. Indelningsenheter

- 6 § Inom Svenska kyrkan finns det tretton stift. Dessa är Uppsala, Linköpings, Skara, Strängnäs, Västerås, Växjö, Lunds, Göteborgs, Karlstads, Härnösands, Luleå, Visby och Stockholms stift.
Stiftsindelningen ska omfatta hela landet.
Till Visby stift hör även utlandskyrkan enligt 2 kap. 16 §.

38 kap. Direkta val

- 3 § I varje församling eller, om församlingen ingår i en samfällighet, i samfälligheten ska det finnas en valnämnd med ansvar för valets genomförande.

Valnämnderna ska biträda stiftsstyrelsen och i övrigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen eller i bestämmelser utfärdade av Kyrkostyrelsen.

Kyrkomötet ska utse en utlandsvalnämnd med ansvar för röstmottagande och preliminär rösträkning inom utlandsvalkretsen.

Valnämnderna ska biträda stiftsstyrelsen och i övrigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen eller i bestämmelser utfärdade av kyrkostyrelsen.
Utlandsval-nämnden ska på motsvarande sätt biträda kyrkostyrelsen.

- 17 § Mandaten i Kyrkomötet består av 225 fasta valkretsmandat och 26 utjämningsmandat.

Närmare bestämmelser om hur fasta valkretsmandat och utjämningsmandat fördelas på grundval av valresultatet finns i 72–76 §§.

- 17 § Mandaten i kyrkomötet består av 227 fasta valkretsmandat och 24 utjämningsmandat.

Fördelning av fasta valkretsmandat vid val till Kyrkomötet

18 § Kyrkostyrelsen ska senast den 31 mars under valåret besluta hur *många fasta valkretsmandat som varje valkrets ska ha*. Det ska göras på följande sätt.

Antalet röstberättigade i landet delas med *antalet fasta valkretsmandat* och därefter delas antalet röstberättigade i varje *valkrets* med det tal som blir resultatet av den beräkningen. Varje gång som antalet röstberättigade i en valkrets är jämnt delbart med detta tal får valkretsen ett fast mandat.

Om inte *alla fasta valkretsmandat* kan fördelas på *detta* sätt, får *valkretsarna* de återstående mandaten i tur och ordning allt efter hur stora överskott som de får vid varje beräkning. Om överskottstalen är lika stora i två eller flera valkretsar, ska man genom lottning avgöra vilken valkrets som ska få mandatet.

Om en *valkrets* får mindre än två fasta mandat, ska antalet ändå bestämmas till två. Antalet fasta mandat i övriga kretsar ska då jämkas i motsvarande utsträckning så att det totalt blir 225 fasta valkretsmandat.

Antalet röstberättigade ska beräknas på uppgifterna i det register som avses i 56 kap. 1 § 1 den 1 oktober året före valåret.

Valkretsar vid val till Kyrkomötet

19 § Varje stift utgör en valkrets.

I valkretsen för Stockholms stift ingår Hovförsamlingen.

Valkretsar vid val till kyrkomötet

18 § Varje stift utgör en valkrets (*stiftsvalkrets*).

I valkretsen för Stockholms stift ingår Hovförsamlingen.

Det finns också en utlandsvalkrets.

Fördelning av fasta valkretsmandat vid val till kyrkomötet

19 § *Utlandsvalkretsen har två fasta valkretsmandat*. Kyrkostyrelsen ska senast den 31 mars under valåret besluta hur *de återstående 225 fasta valkretsmandaten ska fördelas mellan stiftsvalkretsarna*. Det ska göras på följande sätt.

Antalet röstberättigade i landet delas med 225 och

därefter delas antalet röstberättigade i varje *stiftsvalkrets* med det tal som blir resultatet av den beräkningen. Varje gång som antalet röstberättigade i en valkrets är jämnt delbart med detta tal får valkretsen ett fast mandat.

Om inte *de återstående fasta valkretsmandaten* kan fördelas på det sätt som sägs i andra stycket, får *stiftsvalkretsarna* de återstående mandaten i tur och ordning allt efter hur stora överskott som de får vid varje beräkning. Om överskottstalen är lika stora i två eller flera av dessa valkretsar, ska man genom lottning avgöra vilken valkrets som ska få mandatet.

Om en *stiftsvalkrets* får mindre än två fasta mandat, ska antalet ändå bestämmas till två. Antalet fasta mandat i övriga *stiftsvalkretsar* ska då jämkas i motsvarande utsträckning så att det totalt blir 225 fasta valkretsmandat i *stiftsvalkretsarna*.

Antalet röstberättigade för *stiftsvalkretsarna* ska beräknas på uppgifterna i det register som avses i 56 kap. 1 § 1 den 1 oktober året före valåret.

Antalet röstberättigade ska för utlandsvalkretsen beräknas på uppgifterna i den röstlängd som avses i 37 § tredje stycket.

22 § En ansökan om registrering för val till Kyrkomötet ska ha stöd av minst 300 personer som är röstberättigade vid detta val.

En ansökan om registrering för val till stiftsfullmäktige ska ha stöd av minst 100 personer som har rösträtt i stiftet.

En ansökan om registrering för val till samfällda kyrkofullmäktige i samfällighet eller till kyrkofullmäktige eller direktvalt kyrkoråd i församling ska ha stöd av minst 10 personer som har rösträtt i den samfällighet respektive den församling som ansökan gäller.

De som stöder en ansökan om registrering ska själva skriva under en förklaring om stödet. De ska i förklaringen också ange sitt personnummer och den församling som de tillhör.

Den som stöder en ansökan om registrering och inte är folkbokförd i landet, ska ange sitt personnummer, eller om detta

inte finns, sin födelsetid. Den ska med egenhändig underskrift intyga sin tillhörighet till Svenska kyrkan.

- 29 § Anmälan av kandidater till samtliga val ska göras hos respektive stiftsstyrelse, *vad gäller val till Kyrkomötet av kandidaterna i den valkrets som stiftet utgör.*

Anmälda kandidater ska registreras hos Kyrkostyrelsen.

För att gälla vid ett ordinarie val ska anmälningarna ha inkommit senast den 15 maj under valåret. Vid omval som har beslutats enligt 94 § ska anmälningarna ha inkommit senast den dag som Kyrkostyrelsen beslutar.

- 30 § Om det totala antalet kandidater i en valkrets som anmälts den 15 maj är lägre än det antal mandat som valet ifråga avser ska stiftsstyrelsen omgående informera de nomineringsgrupper som till följd av registrering av beteckning har möjlighet anmäla kandidater i valkretsen om detta förhållande.

Stiftsstyrelsen ska samtidigt för valet ifråga förlänga tiden för registrering av grupp-beteckning och anmälan av kandidater i en sådan valkrets till den 15 juni.

- 31 § Stiftsstyrelsen ska senast den 1 juni under valåret fastställa grupp- och kandidatförteckning över de nomineringsgrupper som har registrerat grupp-beteckning och anmält kandidater. Sådana förteckningar ska upprättas för varje slag av val och för varje

- 29 § Anmälan av kandidater till samtliga val *inom stiftet och för stiftsvalkretsarna* vid val till kyrkomötet ska göras hos respektive stiftsstyrelse. *Anmälan av kandidater för utlandsvalkretsen vid val till kyrkomötet ska göras hos kyrkostyrelsen.*

För att gälla vid ett ordinarie val ska anmälningarna ha inkommit senast den 15 april under valåret. Vid omval som har beslutats enligt 94 § ska anmälningarna ha inkommit senast den dag som kyrkostyrelsen beslutar.

Anmälda kandidater registreras hos kyrkostyrelsen.

- 30 § Om det totala antalet kandidater i en valkrets som har anmälts den 15 april är lägre än det antal mandat som valet ifråga avser ska stiftsstyrelsen, *eller beträffande utlandsvalkretsen kyrkostyrelsen*, omgående informera de nomineringsgrupper som till följd av registrering av beteckning har möjlighet anmäla kandidater i valkretsen om detta förhållande.

Stiftsstyrelsen, *eller beträffande utlandsvalkretsen kyrkostyrelsen*, ska samtidigt för valet ifråga förlänga tiden för registrering av grupp-beteckning och anmälan av kandidater i en sådan valkrets till den 15 maj.

- 31 § Stiftsstyrelsen ska senast den 1 juni under valåret fastställa grupp- och kandidatförteckning över de nomineringsgrupper som har registrerat grupp-beteckning och anmält kandidater. Sådana förteckningar ska upprättas för varje slag av val och för varje

valkrets inom stiftet.

För valkrets där tiden för registrering av grupp- och kandidatförteckning enligt 30 § andra stycket har förlängts till den 15 juni ska stiftsstyrelsen senast den 1 juli under valåret fastställa grupp- och kandidatförteckning.

Kyrkostyrelsen ansvarar för att grupp- och kandidatförteckningarna trycks på papper i samma färger som enligt 34 § gäller för valsedlarna till de olika valen.

valkrets inom stiftet *och för varje stiftsvalkrets vid val till kyrkomötet. Kyrkostyrelsen ska inom samma tid fastställa grupp- och kandidatförteckning för utlandsvalkretsen vid val till kyrkomötet.*

För valkrets där tiden för registrering av grupp- och kandidatförteckning enligt 30 § andra stycket har förlängts till den 15 maj ska stiftsstyrelsen, *eller beträffande utlandsvalkretsen kyrkostyrelsen*, senast den 1 juli under valåret fastställa grupp- och kandidatförteckning.

Kyrkostyrelsen ansvarar för att grupp- och kandidatförteckningarna *för samtliga valkretsar i landet* trycks på papper i samma färger som enligt 34 § gäller för valsedlarna till de olika valen.

32 § Kyrkostyrelsen tillhandahåller på beställning av en nomineringsgrupp de valsedlar som ska användas vid *valen*.

32 § Kyrkostyrelsen tillhandahåller på beställning av en nomineringsgrupp de valsedlar som ska användas vid *de val som inte avser utlandsvalkretsen*.

Blanka valsedlar (valsedlar enligt 34 § med enbart valbeteckning) ska i god tid före valet finnas hos valnämnderna, på samtliga pastorsexpeditioner och stiftskanslier i landet samt på kyrkokansliet.

37 § Kyrkostyrelsen ska upprätta en röstlängd för varje valdistrikt, *upptagande dem som har rösträtt vid valen*. Uppgifterna i det register som avses i 56 kap. 1 § 1 30 dagar före den ordinarie valdagen ska ligga till grund för uppgifterna i röstlängderna.

37 § Kyrkostyrelsen ska upprätta en röstlängd för varje valdistrikt *och en utlandsröstlängd för utlandsvalkretsen. En röstlängd ska omfatta alla som har rösträtt vid valen*.

Uppgifterna i det register som avses i 56 kap. 1 § 1 45 dagar¹ före den ordinarie valdagen ska, *beträffande stiftsvalkretsarna*, ligga till grund för uppgifterna i röstlängderna.

Utlandsröstlängden ska omfatta den som inte är folkbokförd i landet och som senast den 15 april under valåret med egenhändigt undertecknande har anmält sin önskan att bli upptagen

¹ Enligt föreslagen lydelse i KsSkr 2011:3.

38 § För var och en som finns i en röstlängd ska *Kyrkostyrelsen* upprätta ett röstkort. För val som hålls samtidigt ska det upprättas ett gemensamt röstkort. För väljare som inte har någon känd adress ska det upprättas röstkort bara om de begär det.

Ett röstkort ska innehålla uppgift om

1. väljarens namn och nummer i röstlängden, och
2. vilka val som väljaren får delta i.

Röstkortet bör också innehålla annan information om valet.

41 a § När samtliga beslut om rättelser har förts in i en röstlängd, ska den så snart som möjligt sändas till valnämnden för valdistriktet.

Har ett beslut om rättelse inte hunnit föras in i röstlängden innan den sänts till valnämnden får *Kyrkostyrelsen* uppdra åt valnämnden ombesörja att rättelsen förs in.

38 § För var och en som finns i en röstlängd för ett valdistrikt ska *kyrkostyrelsen* upprätta ett röstkort. För val som hålls samtidigt ska det upprättas ett gemensamt röstkort. För väljare som inte har någon känd adress ska det *dock* upprättas röstkort bara om de begär det.

För den som finns i en röstlängd för utlandsvalkretsen ska kyrkostyrelsen upprätta ett utlandsröstkort.

41 a § *Den som anser sig vara berörd av felaktig uppgift i utlandsröstlängden ska senast den 10 augusti hos kyrkostyrelsen skriftligen begära att uppgiften rättas. Detta gäller också den som anser sig vara felaktigt utelämnad. Det som har hänt senare än den 15 april får inte ligga till grund för rättelse enligt denna paragraf.*

41 b § När samtliga beslut om rättelser har förts in i en röstlängd, ska den så snart som möjligt sändas till valnämnden för valdistriktet.

Har ett beslut om rättelse inte hunnit föras in i röstlängden innan den sänts till valnämnden får *kyrkostyrelsen* uppdra åt valnämnden ombesörja att rättelsen förs in.

Vad som sägs i första och andra styckena ska på motsvarande sätt tillämpas för utlandsröstlängden och för utlandsvalnämnden.

42 § För val ska det finnas valkuvert och kuvert för brevröstning samt de övriga kuvert som *Kyrkostyrelsen* beslutar.

42 § För val ska det finnas valkuvert och kuvert för brevröstning samt de övriga kuvert som *kyrkostyrelsen* tillhandahåller.

De kuvert som ska användas vid val hålls till handa bara genom *Kyrkostyrelsen*. De ska i god tid före valet finnas hos valnämnderna, på samtliga pastors-expeditioner eller motsvarande och stiftskanslier i landet samt på kyrkokansliet.

De kuvert som ska användas vid val hålls till handa bara genom *kyrkostyrelsen*. De ska i god tid före valet finnas hos valnämnderna, på samtliga pastors-expeditioner eller motsvarande och stiftskanslier i landet samt på kyrkokansliet.

Till den som har anmält sig till röstlängden inom utlandsvalkretsen ska ett särskilt brevröstningspaket sändas. Detta tillhandahålls av kyrkostyrelsen.

52 § Valnämnden ska utse valförrättare och röstmottagare.

52 § Valnämnden ska utse valförrättare och röstmottagare. *Utlandsvalnämnden ska utse valförrättare för brevröstningen.*

54 § Väljare som vill brevrösta ska för varje slag av val avge sin röst och själv lägga en valsedel i ett valkuvert. Väljaren ska därefter i närvaro av två vittnen lägga de valkuvert som gjorts i ordning i ett ytterkuvert för brevröst och klistra igen detta.

Väljaren ska på ytterkuvertet skriva under en försäkran att kuverten gjorts i ordning på detta sätt. De två vittnena ska där skriftligen intyga att väljaren skrivit under försäkran och att de inte känner till något som gör att innehållet i försäkran inte är riktigt.

Väljaren ska därefter lägga ytterkuvertet och sitt röstkort i ett omslagskuvert som ska skickas till stiftsstyrelsen. Försändelsen ska ha kommit in till stiftsstyrelsen senast onsdagen i veckan före valdagen.

Väljare som befinner sig utomlands får skicka sin brevröst till *Kyrkostyrelsen*.

Väljare som befinner sig utomlands får, *om de är folkbokförda i landet*, skicka sin brevröst till *kyrkostyrelsen*.

Brevröstning i utlandsvalkretsen

56 a § *För väljare som inte är folkbokförda i Sverige ska all röstning ske som brevröstning. Därvid gäller bestämmelserna i 54 § första och andra styckena och 57 §. Ytterkuvertet för brevröst ska tillsammans med utlandsröstkortet skickas till kyrkostyrelsen.*

Brevröstningen får påbörjas 45 dagar före valdagen. En brevröst ska vara poststämplad utomlands och ha kommit in till kyrkostyrelsen senast onsdagen i veckan före valdagen.

58 § Omedelbart efter att röstningen i vallokalen har förklarats avslutad och samtliga valkuvert som ska läggas i valurnan har lagts ner i den ska valförrättarna räkna rösterna. Denna rösträkning är offentlig och ska genomföras utan avbrott. Resultatet av rösträkningen är preliminärt.

Omedelbart efter det att den preliminära rösträkningen i vallokalen har avslutats ska valförrättarna till valnämnden överlämna röstlängden, protokollet, ytterkuvert samt valsedlar i förseglade omslag.

Valnämnden ska se till att samtliga dessa handlingar kommer in. Om någon handling saknas ska den begäras in.

Valnämnden ska därefter omgående vidarebefordra röstlängder och övrigt material till stiftsstyrelsen.

59 § Stiftsstyrelsen ska göra den slutliga sammanräkningen av valresultatet.

Kyrkostyrelsen ska på grundval av resultatet av den slutliga sammanräkningen fördela mandaten i Kyrkomötet. Stiftsstyrelsen ska bistå Kyrkostyrelsen i den utsträckning som det behövs för att den ska kunna utse ledamöter och ersättare.

I fråga om val till stiftsfullmäktige, samfällda kyrkofullmäktige i samfällighet och kyrkofullmäktige eller direktvalt kyrkoråd i församling ska stiftsstyrelsen fördela mandaten mellan nomineringsgrupperna

58 § Omedelbart efter att röstningen i vallokalen har förklarats avslutad och samtliga valkuvert som ska läggas i valurnan har lagts ner i den ska valförrättarna räkna rösterna. *Vid samma tidpunkt ska av utlandsvalnämnden utsedda valförrättare räkna rösterna i utlandsvalkretsen.* Denna rösträkning är offentlig och ska genomföras utan avbrott. Resultatet av rösträkningen är preliminärt.

Omedelbart efter det att den preliminära rösträkningen har avslutats ska valförrättarna till valnämnden, *respektive utlandsvalnämnden*, överlämna röstlängden, protokollet, ytterkuvert samt valsedlar i förseglade omslag.

Valnämnden, *eller beträffande utlandsvalkretsen utlandsvalnämnden*, ska se till att samtliga dessa handlingar kommer in. Om någon handling saknas ska den begäras in.

Utlandsvalnämnden ska omgående vidarebefordra röstlängd och övrigt material till kyrkostyrelsen.

59 § Stiftsstyrelsen ska göra den slutliga rösträkningen av de val som äger rum i stiftet. *Kyrkostyrelsen ska göra den slutliga rösträkningen i utlandsvalkretsen.*

Kyrkostyrelsen ska på grundval av resultatet av den slutliga rösträkningen fördela mandaten i kyrkomötet. Stiftsstyrelsen ska bistå kyrkostyrelsen i den utsträckning som det behövs för att den ska kunna utse ledamöter och ersättare.

I fråga om val till stiftsfullmäktige, samfällda kyrkofullmäktige och kyrkofullmäktige eller direktvalt kyrkoråd ska

och för varje valkrets utse ledamöter och ersättare.

stiftsstyrelsen fördela mandaten mellan nomineringsgrupperna och för varje valkrets utse ledamöter och ersättare.

KsSkr 2011:5

73 § Utjämningsmandaten ska fördelas mellan nomineringsgrupperna så att fördelningen av alla mandat i stiftsfullmäktige blir proportionell mot nomineringsgruppernas röstetal i hela stiftet och att fördelningen av alla mandat i *Kyrkomötet* blir proportionell mot nomineringsgruppernas röstetal *i hela landet*. För att avgöra hur många mandat en nomineringsgrupp ska ha sammanlagt i stiftsfullmäktige för att vara proportionellt representerad i stiftsfullmäktige och sammanlagt i *Kyrkomötet* för att vara proportionellt representerad där ska den jämkade uddatalsmetoden tillämpas på hela stiftet respektive hela landet som en valkrets. Varje nomineringsgrupp ska tilldelas så många utjämningsmandat som behövs för att nomineringsgruppen ska få en representation som svarar mot dess andel av samtliga röster i stiftet respektive landet.

73 § Utjämningsmandaten ska fördelas mellan nomineringsgrupperna så att fördelningen av alla mandat i stiftsfullmäktige blir proportionell mot nomineringsgruppernas röstetal i hela stiftet och att fördelningen av alla mandat i *kyrkomötet* blir proportionell mot nomineringsgruppernas röstetal. För att avgöra hur många mandat en nomineringsgrupp ska ha sammanlagt i stiftsfullmäktige för att vara proportionellt representerad i stiftsfullmäktige och sammanlagt i *kyrkomötet* för att vara proportionellt representerad där ska den jämkade uddatalsmetoden tillämpas på hela stiftet respektive hela landet *tillsammans med utlandsvalkretsen* som en valkrets. Varje nomineringsgrupp ska tilldelas så många utjämningsmandat som behövs för att nomineringsgruppen ska få en representation som svarar mot dess andel av samtliga röster i stiftet respektive landet, *tillsammans med utlandsvalkretsen*.

Vid beräkningen ska den jämkade uddatalsmetoden enligt 85 § tillämpas.

89 § Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om

1. registrering av gruppbezeichnung och registrering av kandidater,
2. grupp- och kandidatförteckningar,
3. röstlängder och röstkort,
4. valsedlar och olika typer av kuvert,
5. tider för röstning i vallokal,
6. utrustning och ordning i röstningslokal,
7. hur röstning går till i vallokal, på expedition för förtidsröstning och på särskilt röstmottagningsställe,

89 § Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om

1. registrering av gruppbezeichnung och registrering av kandidater,
2. grupp- och kandidatförteckningar,
3. röstlängder, röstkort och *utlandsröstkort*,
4. valsedlar och olika typer av kuvert,
5. tider för röstning i vallokal,
6. utrustning och ordning i röstningslokal,
7. hur röstning går till i vallokal, på expedition för förtidsröstning och på särskilt röstmottagnings-

8. hur brevröstning går till,
9. dokumentation av valförrätt-
ning och röstmottagning,
10. behandling av inkomna för-
tidsröster,
11. förfarandet vid preliminär
rösträkning i vallokal,
12. förfarandet vid slutlig *sam-
manräkning* och mandatfördel-
ning,
13. förfarandet när ledamöter
och ersättare avgår under man-
datperioden, och
14. förfarandet i övrigt i val-
administrativa frågor.

- ställe,
8. hur brevröstning går till,
9. dokumentation av valförrätt-
ning och röstmottagning,
10. behandling av inkomna för-
tidsröster,
11. förfarandet vid preliminär
rösträkning i vallokal, *samt*
*slutlig rösträkning inom utlands-
valkretsen*,
12. förfarandet vid slutlig *röst-
räkning* och mandatfördelning,
13. förfarandet när ledamöter
och ersättare avgår under man-
datperioden, och
14. förfarandet i övrigt i val-
administrativa frågor.

90 § Ett val enligt detta kapitel får överklagas hos Svenska kyrkans valprövningsnämnd.

Samfällda kyrkofullmäktiges beslut om valkretsindelning enligt 11 § och om inskränkt valbarhet enligt 12 § får inte överklagas.

Hos Valprövningsnämnden får följande beslut överklagas särskilt:

1. stiftsstyrelsens beslut om antalet valkretsmandat för val till samfällda kyrkofullmäktige enligt 9 §,
2. stiftsstyrelsens beslut om valkretsindelning för val till samfällda kyrkofullmäktige enligt 11 §,
3. stiftsstyrelsens beslut att fastställa samfällda kyrkofullmäktiges beslut om inskränkt valbarhet enligt 12 §,
4. stiftsstyrelsens beslut om fördelning av fasta valkretsmandat för val till stiftsfullmäktige enligt 14 §,
5. stiftsfullmäktiges beslut om valkretsindelning för val till stiftsfullmäktige enligt 15 §,
6. *Kyrkostyrelsens* beslut om en valkretsindelning som avviker från kontraktsindelningen för val till stiftsfullmäktige enligt 16 §,
7. *Kyrkostyrelsens* beslut om fördelning av fasta valkretsmandat för val till *Kyrkomötet* enligt 18 §,

Hos Valprövningsnämnden får följande beslut överklagas särskilt:

1. stiftsstyrelsens beslut om antalet valkretsmandat för val till samfällda kyrkofullmäktige enligt 9 §,
2. stiftsstyrelsens beslut om valkretsindelning för val till samfällda kyrkofullmäktige enligt 11 §,
3. stiftsstyrelsens beslut att fastställa samfällda kyrkofullmäktiges beslut om inskränkt valbarhet enligt 12 §,
4. stiftsstyrelsens beslut om fördelning av fasta valkretsmandat för val till stiftsfullmäktige enligt 14 §,
5. stiftsfullmäktiges beslut om valkretsindelning för val till stiftsfullmäktige enligt 15 §,
6. *kyrkostyrelsens* beslut om en valkretsindelning som avviker från kontraktsindelningen för val till stiftsfullmäktige enligt 16 §,
7. *kyrkostyrelsens* beslut om fördelning av fasta valkretsmandat för val till *kyrkomötet* enligt 18 §,

8. stiftsstyrelsens beslut om indelning i valdistrikt enligt 20 §,
 9. beslut i ärenden om registrering av grupp- och kandidatförteckningar enligt 31 §,
 10. *stiftsstyrelsens* beslut att fastställa grupp- och kandidatförteckningar enligt 31 §,
 11. beslut i ärenden om valsedlar,
 12. *Kyrkostyrelsens* beslut om rättelse i röstlängd enligt 41 §, och
 13. beslut att utse nya ledamöter eller ersättare.

Andra beslut enligt detta kapitel får överklagas endast i samband med att det val som beslutet gäller överklagas.

8. stiftsstyrelsens beslut om indelning i valdistrikt enligt 20 §,
 9. beslut i ärenden om registrering av grupp- och kandidatförteckningar enligt 31 §,
 10. beslut *i ärenden om* att fastställa grupp- och kandidatförteckningar enligt 31 §,
 11. beslut i ärenden om valsedlar,
 12. *kyrkostyrelsens* beslut om rättelse i röstlängd enligt 41 *samt 41 a §§*, och
 13. beslut att utse nya ledamöter eller ersättare.

92 § Den som vill överklaga ett val eller ett beslut ska ge in skrivelsen med överklagandet till beslutsinstansen. Den ska ha kommit in till beslutsinstansen 1. i ärende enligt 90 § första stycket: tidigast dagen efter valdagen och senast inom tio dagar efter det att den slutliga röstsammanräkningen avslutades, 2. i ärende enligt 90 § tredje stycket 1–8 och 11: senast inom tre veckor från den dag då det tillkännagavs på stiftets anslagstavla att protokollet över beslutet har justerats, 3. i ärende enligt 90 § tredje stycket 9: senast inom en vecka från den dag då det tillkännagavs på stiftets anslagstavla att protokollet över beslutet har justerats, 4. i ärende enligt 90 § tredje stycket 10: senast den 15 juni under valåret för grupp- och kandidatförteckningar som enligt 31 § ska vara fastställda den 1 juni och senast den 15 juli för grupp- och kandidatförteckningar som ska vara fastställda den 1 juli, 5. i ärende enligt 90 § tredje stycket 12: senast tisdagen i veckan före valet, och 6. i ärende enligt 90 § tredje stycket 13: senast inom tio dagar

92 § Den som vill överklaga ett val eller ett beslut ska ge in skrivelsen med överklagandet till beslutsinstansen. Den ska ha kommit in till beslutsinstansen 1. i ärende enligt 90 § första stycket: tidigast dagen efter valdagen och senast inom tio dagar efter det att den slutliga röstsammanräkningen avslutades, 2. i ärende enligt 90 § tredje stycket 1–8 och 11: senast inom tre veckor från den dag då det tillkännagavs på stiftets anslagstavla att protokollet över beslutet har justerats, 3. i ärende enligt 90 § tredje stycket 9: senast inom en vecka från den dag då det tillkännagavs på stiftets anslagstavla att protokollet över beslutet har justerats, 4. i ärende enligt 90 § tredje stycket 10: senast den 15 juni under valåret för grupp- och kandidatförteckningar som enligt 31 § ska vara fastställda den 1 juni och senast den 15 juli för grupp- och kandidatförteckningar som ska vara fastställda den 1 juli, 5. i ärende enligt 90 § tredje stycket 12: senast tisdagen i veckan före valet, *dock beträffande utlandsvalkretsen senast den 20 augusti under*

efter det att sammanräkningen avslutades.

valåret, och
6. i ärende enligt 90 § tredje stycket 13: senast inom tio dagar efter det att sammanräkningen avslutades.

57 kap. Tillsyn

- 1 § Biskopen och domkapitlet ska ha tillsyn över verksamheten i stiftets församlingar och samfälligheter samt över verksamheten i stiftet. I tillsynen ingår
1. råd, stöd och hjälp, dels i frågor som rör kyrkans lära, böcker, sakrament, gudstjänst och övriga handlingar, dels i rättsliga frågor,
  2. utfärdande av församlingsinstruktion enligt 5–7 a §§,
  3. biskopens visitationer enligt 8 kap. 2 §,
  4. granskning av hur präster och diakoner utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vagningslöften,
  5. prövning av behörighet att utöva kyrkans vagningsstjänst enligt 31 kap. 11 och 12 §§ och 32 kap. 11 och 12 §§,
  6. befogenhetsprövning enligt 31 kap. 14 § och 32 kap. 14 §, och
  7. beslutsprövning enligt 8–18 §§.
- Det som sägs i första stycket 1–6 gäller även utlandskyrkan.*

- 1 § Biskopen och domkapitlet ska ha tillsyn över verksamheten i stiftets församlingar och samfälligheter samt över verksamheten i stiftet. *Beträffande Svenska kyrkan i utlandet utövas tillsynen enligt punkterna 1–6, av biskopen i Visby stift och det domkapitel som avses i 9 kap. 2 a §.* I tillsynen ingår
1. råd, stöd och hjälp, dels i frågor som rör kyrkans lära, böcker, sakrament, gudstjänst och övriga handlingar, dels i rättsliga frågor,
  2. utfärdande av församlingsinstruktion enligt 5–7 a §§,
  3. biskopens visitationer enligt 8 kap. 2 §,
  4. granskning av hur präster och diakoner utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vagningslöften,
  5. prövning av behörighet att utöva kyrkans vagningsstjänst enligt 31 kap. 11 och 12 §§ och 32 kap. 11 och 12 §§,
  6. befogenhetsprövning enligt 31 kap. 14 § och 32 kap. 14 §, och
  7. beslutsprövning enligt 8–18 §§.

Församlingsinstruktioner för utlandskyrkan

- 7 a § För församlingar och övriga utlandsverksamheter inom *utlandskyrkan* ska en församlingsinstruktion utarbetas.

Instruktionen för *utlandskyrkan* ska innehålla det som anges i 5 § 2.

En församlingsinstruktion för en församling utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i

Församlingsinstruktioner för Svenska kyrkan i utlandet

- 7 a § För församlingar och övriga utlandsverksamheter inom *Svenska kyrkan i utlandet* ska en församlingsinstruktion utarbetas.

Instruktionen för *Svenska kyrkan i utlandet* ska innehålla det som anges i 5 § 2.

En församlingsinstruktion för en församling utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i

samråd med *Domkapitlet i Visby*. Den får utfärdas av *domkapitlet* efter godkännande av kyrkorådet och kyrkoherden var för sig och efter att *Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet* har getts tillfälle att yttra sig.

En församlingsinstruktion för en annan utlandsverksamhet utarbetas av kyrkoherden och *Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet* i samråd med *Domkapitlet i Visby stift*. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av *Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet* och kyrkoherden var för sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat församlingsinstruktionen är den bindande för församlingen eller verksamheten.

Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en församling får väckas av kyrkorådet, kyrkoherden eller domkapitlet. Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en annan verksamhet får väckas av *Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet*, kyrkoherden eller domkapitlet. En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen.

samråd med *det domkapitel som avses i 9 kap. 2 a §*. Den får utfärdas av *detta domkapitel* efter godkännande av kyrkorådet och kyrkoherden var för sig och efter att *kyrkostyrelsen* har getts tillfälle att yttra sig.

En församlingsinstruktion för en annan utlandsverksamhet utarbetas av kyrkoherden och *kyrkostyrelsen* i samråd med *det domkapitel som avses i 9 kap. 2 a §*. Den får utfärdas av detta domkapitel efter godkännande av *kyrkostyrelsen* och kyrkoherden var för sig.

Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en församling får väckas av kyrkorådet, kyrkoherden eller domkapitlet. Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en annan verksamhet får väckas av *kyrkostyrelsen*, kyrkoherden eller *det domkapitel som avses i 9 kap. 2 a §*. En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen.

1. Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2012.
2. Uppdraget som ledamot i Visby domkapitel för dels den valda ledamot som ska vara präst eller diakon och vid valet anställd i Svenska kyrkan i utlandet, dels den övriga ledamot som ska vara valbar i en utlandsförsamling, ska från och med den 1 januari 2012 och under återstoden av mandatperioden i stället gälla det domkapitel som avses i 9 kap. 2 a §.
3. Den för biskop och domprost gemensamma ersättare som har valts att fullgöra uppdraget i Visby domkapitel, ska under återstoden av innevarande mandatperiod därutöver fullgöra motsvarande uppdrag i det domkapitel som avses i 9 kap. 2 a §.
4. Stiftsfullmäktige i Visby stift ska senast den 31 december 2011 genom val utse de två övriga ledamöter med ersättare som ska fullgöra uppdrag i det domkapitel som avses i 9 kap. 2 a §. Dessa ledamöter och ersättare ska för återstoden av mandatperioden utses bland dem som har motsvarande uppdrag i Visby domkapitel.
5. Uppdraget för de ledamöter och ersättare som valdes till Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet av 2010 års kyrkomöte upphör den 31 december 2011.

1. Inledning

1.1 Utredningen om utlandskyrkan

Kyrkostyrelsen tillsatte år 2007 en *Utredning om förändrad organisation av Svenska kyrkan i utlandet*. Till ordförande utsågs förre generalsekreteraren i Svenska kyrkan och därefter försvarsministern, Leni Björklund.

Den 27 september 2007 fastställde kyrkostyrelsen direktiv för utredningen. Enligt dessa var utredningens uppdrag att utifrån ett antal angivna utgångspunkter bearbeta och komma med förslag inom ett antal områden. Utredningens arbete skulle vara slutfört senast den 1 oktober 2008. Utredningen fick sedan på egen begäran förlängd tid till den 1 augusti 2009.

Utredningen överlämnade den 16 juni 2009 sitt slutbetänkande *Utlandskyrkan – Struktur och delaktighet*. Utredningen var enig. Ett särskilt yttrande bifogades betänkandet.

1.2 Remissförfarandet

Betänkandet *Utlandskyrkan – struktur och delaktighet* (Svenska kyrkans utredningar 2009:1) sändes i början av september 2009 ut till ett antal remissinstanser. Bland dessa fanns 45 verksamhetsplatser inom Svenska kyrkan i utlandet, samtliga stiftsstyrelser och domkapitel, samt församlingarna i Uppsala, Enköpings och Sigtuna kontrakt. Bland övriga remissinstanser fanns dåvarande Svenska kyrkans församlingsförbund, Svenska kyrkans Unga, Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet, Svenska kyrkans överklagandenämnd samt Utrikesdepartementet, fackliga organisationer och organisationer för svenskar utomlands. Totalt sändes remissen till 102 mottagare. Stiftsråden för Svenska kyrkan i utlandet fick remisskrivelsen för kännedom. Totalt kom 68 remissvar in.

1.3 Remissvaren

I den remisskrivelse som sändes ut fanns inte några specifika frågor som remissinstanserna ombads svara på. De inkomna svaren grupperades ändå med hänsyn till de uppfattningar som förs fram i respektive remissvar. Detta var inte alldeles enkelt, eftersom vissa remissvar, framför allt när det gäller utlandskyrkans organisation, till stor del bestod i resonemang om för- och nackdelar, men remissinstanserna tog ändå i det stora flertalet fall ställning till vilket av de av utredningen framförda alternativen som var att föredra.

Beträffande utfallet av remissförfarandet kan övergripande sägas att en mycket stor majoritet av remissinstanserna bejakade utredningens förslag om en förstärkt demokratisk förankring, d.v.s. rösträtt vid val till kyrkomötet, representation i kyrkomötet samt kyrkoavgift.

När det gäller organisationsmodellerna var bilden mer splittrad. Inte någon av de fyra modeller som utredningen presenterade accepterades till sin helhet av ett flertal. Dessutom pekade en del remissinstanser på andra möjliga lösningar. Det fanns de som talade för att också främjandet behövde föras till ett stift, enligt vissa till Visby stift och enligt andra till Uppsala stift. Det fördes fram tankar på att uttalat göra Visby stift till ett utlandsstift. Ett annat förslag var att tillsätta en tredje biskop i Uppsala stift.

Det kan noteras att ett antal av utlandsförsamlingarna i sina remissvar framhöll sin uppskattning över att med den nuvarande organisationen ha fått en relation till en och samme biskop, i stället för den tidigare ordningen där ärkebiskopen delegerade uppgiften att visitera till olika biskopar. I ett remissvar

sägs det att utlandskyrkan med den nuvarande lösningen har blivit synlig på ett sätt som tidigare inte var fallet.

KsSkr 2011:5

1.3.1 Rösträtt i kyrkovalen och representation i kyrkomötet

Utredningens förslag:

Alla som tillhör Svenska kyrkan och har fyllt 16 år ska ha rösträtt vid val till kyrkomötet oavsett om de är folkbokförda i Sverige eller inte.

De som tillhör Svenska kyrkan men inte är folkbokförda i Sverige bildar en egen utlandsvalkrets med två fasta mandat.

Det fanns ett brett stöd för förslaget. De som invände gjorde det huvudsakligen med hänvisning till de ekonomiska och administrativa konsekvenser som man menade att ett genomförande skulle medföra.

1.3.2 Kyrkoavgift

Utredningens förslag:

De som tillhör en utlandsförsamling och inte är folkbokförda i Sverige ska via församlingen betala en avgift till Trossamfundet Svenska kyrkan. Även övriga kyrkotillhöriga som inte är folkbokförda i Sverige ska ges möjlighet att genom en avgift vara med och ta ett ekonomiskt ansvar för Svenska kyrkan

Det stora flertalet av remissinstanserna välkomnade möjligheten för utlandsboende kyrkotillhöriga att vara med och ta ett ekonomiskt ansvar för Svenska kyrkan. Någon remissinstans menade det vara tveksamt om det hos utlandsboende svenskar finns ett intresse för att vara med och finansiera Svenska kyrkan som helhet och ansåg att frågan borde utredas vidare.

I ett remissvar framhölls att frågan om ekonomin borde kunna ordnas på ett annat sätt och i ytterligare ett att utredningen hade ägnat frågan alldeles för litet kraft. Ytterligare en remissinstans sade att den föreslagna nivån på avgiften var alldeles för låg.

1.3.3 Utlandskyrkans framtida organisation

Utredningens förslag:

Det ska finnas ett samlat ansvar för utlandskyrkan lokaliserat till Uppsala. Kyrkostyrelsen har det övergripande ansvaret för främjandefunktionen.

Kyrkostyrelsen ska tillsätta ett råd för utlandskyrkan med uppgift att främja församlingslivet i utlandskyrkan. Därmed finns inte längre Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet kvar. Ärkebiskopen ska vara ordförande i Rådet för utlandskyrkan och hälften av de övriga åtta ledamöterna ska vara nominerade av utlandsförsamlingarna. Utlandskyrkan ska vara en del av ärkebiskopens pastorala område. Ärkebiskopens pastorala område i Sverige reduceras till att omfatta församlingarna inom Uppsala kontrakt. Tillsynsfunktionen flyttas till ärkebiskopen och Domkapitlet i Uppsala stift. Därmed ska utlandskyrkan vara representerad i Domkapitlet i Uppsala stift och präster och elektorer från utlandskyrkan delta i valet av ärkebiskop. Ärkebiskopen förutsätts utse prostar för utlandskyrkan.

Möjligheten att begära beslutsprövning av en församlings beslut ska gälla även för dem som tillhör en utlandsförsamling.

KsSkr 2011:5   Genom sitt förslag förordade utredningen en av de fyra modeller som den hade presenterat. Remissinstansernas inställning till de olika modellerna redovisas här nedan.

Modell 1 – En modifierad Visbymodell med förstärkt demokratiskt inflytande.

I sitt betänkande skrev utredningen att modellen skulle innebära att man kom tillrätta med det demokratiska underskott som nu finns i Svenska kyrkan i utlandet. Styrfunktionen föreslogs ligga på ett av kyrkostyrelsen utsett råd med biskopen i Visby som självskriven ordförande. Modellen skulle däremot inte komma helt tillrätta med det delade ansvaret för främjande- och tillsynsfunktionerna. Tillsynen skulle ligga kvar i Visby på samma sätt som nu, medan främjandet skulle ligga kvar på den nationella nivån. För att stärka sambandet föreslogs biskopen få ett tjänsterum i kyrkokansliet. Utredningen sade: ”Med de föreslagna ändringarna menar vi att denna modell medför förbättringar men inte helt svarar mot direktiven i den del som avser att undvika oklara styrfunktioner.” Därför förordade heller inte utredningen denna modell.

Ett domkapitel och en stiftsstyrelse förordade modell 1. Bland dem som avstyrkte fanns ett antal remissinstanser som i sin argumentation sade sig se fördelar med modellen, men av olika skäl ändå förordade utredningens modell 4, i en del fall med utredningens eget ställningstagande som huvudsaklig motivering.

Det bör i sammanhanget framhållas att 15 remissinstanser föredrog det av utredningen avfärdade alternativet, nämligen att såväl tillsyn som främjande skulle läggas i Visby stift. Bland dessa fanns tre domkapitel och fem stiftsstyrelser.

Om detta vägs samman med de överväganden som gjordes i övriga remissvar kan det sägas att åtta domkapitel och nio stiftsstyrelser resonerade på ett sätt som kan tolkas som ett stöd antingen för en oförändrad ordning eller för att modellen behövde bearbetas vidare. Detsamma kan sägas om hälften av de svar som hade inkommit från de 18 församlingar i utlandet, som besvarade remissen. Ett av de skäl som många av remissinstanserna framförde var att biskopen i Visby var den som hade bäst tidsmässiga förutsättningar för uppdraget.

Det fanns därmed sammantaget ett bredare stöd för en fortsatt anknytning till biskopen och domkapitlet i Visby än specifikt för utredningens modell 1, eller för någon av de andra modellerna så som de hade utformats av utredningen.

Modell 2 – Ett eget utlandsstift

Utredningen konstaterade att det i uppdraget ingick att behandla förutsättningar och möjligheter för utlandskyrkan att utgöra ett helt nytt stift med egna funktioner såsom domkapitel och stiftsstyrelse. I sina överväganden redovisade utredningen ett antal svårigheter med lösningen. En av dessa sades vara att ett utlandsstift skulle komma att bli ett icke-territoriellt stift. Inrättandet av ett sådant skulle kunna innebära att riksdagen måste besluta om en ändring i lagen om Svenska kyrkan. Utredningen avrådde från att sådana kontakter skulle tas med regeringen.

Vidare pekade utredningen på risken att inrättandet av ett utlandsstift skulle kunna leda till uppfattningen att det är utlandskyrkan som ska bära hela det ekonomiska ansvaret för verksamheten. Utredningen framhöll att det inte är möjligt att tillämpa den inkomst- och kostnadsutjämning som finns i Sverige.

Uppdraget som biskop i ett utlandsstift ska, sade utredningen, inte skilja sig från andra biskopars. Man ifrågasatte om en biskop som inte är direkt indragen i arbetsledning eller utövar chefskap i utlandskyrkan skulle ha arbetsuppgifter av sådan omfattning att det skulle fylla en biskopstjänst. Sammantaget avvisade utredningen alternativet att inrätta ett eget utlandsstift.

Remissinstanserna instämde i utredningens bedömning.

Modell 3 – Knytning till flera stift

Utredningen angav att grundtanken i denna modell innebar att alla stift skulle vara med och ta ansvar för utlandsverksamheten och att denna skulle bli en naturlig del av varje stifts ansvarsområde.

I sitt betänkande sade utredningen sig se väsentliga svårigheter med denna modell. Bl.a. sade man att en uppdelning mellan stiftet inte skulle komma att svara mot utlandsförsamlingarnas behov.

Remissinstanserna delade uppfattningen och sade nej till denna modell.

Modell 4 – Samlat ansvar med koppling till ärkebiskopen

Modellen innebar ett förslag på hur en bättre samordning av tillsyn och främjande skulle kunna åstadkommas genom att ansvaret för utlandskyrkan kopplades till ärkebiskopen. Utredningen påpekade att det skulle vara ändamålsenligt om utlandskyrkan även i fortsättningen skulle kvarstå som ett ansvar för den nationella nivån. ”Kyrkokansliet har en samlad kompetens som enligt vår uppfattning krävs för att ge det stöd som utlandsförsamlingarna och verksamhetsplatserna behöver inom olika områden.”

Det finns, sade utredningen, svagheter i den nuvarande lösningen. Därför föreslog man en modell där tillsyns- och främjandeuppgifterna flyttas till ärkebiskopen, till domkapitlet i Uppsala samt till rådet för utlandskyrkan. Det demokratiska inflytande som utlandsförsamlingarna nu har i domkapitlet i Visby stift, skulle då i stället tillämpas vid val till domkapitlet i Uppsala stift. Detsamma skulle då komma att gälla vid val av ärkebiskop. Det var därmed denna modell som utredningen förordade.

Inte heller denna modell stöddes av någon majoritet. Bland de skäl för att avstyrka som anfördes var att det skulle bli svårt att förena uppdraget med den arbetsbörda som ärkebiskopen redan har. Det fanns också, inte minst från de församlingar i Uppsala stift som var remissinstanser, en ovilja mot att reducera ärkebiskopens pastorala område.

Tre domkapitel och fyra stiftsstyrelser stödde förslaget. Det fanns dock de som stödde en annorlunda koppling till Uppsala stift än den som utredningen föreslog.

2. Skrivelserna

I denna skrivelse lämnar kyrkostyrelsen de förslag som presenteras i det följande.

Det föreslås att en särskild utlandsvalkrets ska bildas. Denna valkrets föreslås få två mandat i kyrkomötet. Även de kyrkotillhöriga som inte är folkbokförda föreslås därmed få rösträtt i de kyrkliga valen.

Beträffande kyrkoavgift avser kyrkostyrelsen att utreda frågan ytterligare och återkomma till kyrkomötet år 2012.

Det är uppenbart att församlingarna inom Svenska kyrkan i utlandet inte territoriellt kan tillhöra något stift, men förslaget innebär att det inte heller i andra avseenden blir fråga om en stiftstillhörighet. Svenska kyrkan i utlandet är en angelägenhet för den nationella nivån. Det blir därför kyrkostyrelsen som, genom ett råd för Svenska kyrkan i utlandet, svarar för främjande och styrning. Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet upphör därmed. Ledning och administration ligger kvar på nationell nivå. Samtidigt innebär förslaget att tillsynen utövas av biskopen i Visby och ett domkapitel i särskild sammansättning, i det följande kallat utlandsdomkapitlet. Biskopen föreslås bli självskriven ledamot i rådet.

Kyrkostyrelsen har prövat möjligheten att inrätta ett utlandsstift. Efter en fördjupad analys har dock kyrkostyrelsen, liksom utredningen, funnit att detta

inte är en framkomlig väg. Utlandsstiftet skulle bli helt icke-territoriellt och därmed komma att utgöra en organisatorisk del av ett helt nytt slag. Det kan ifrågasättas om inrättandet av ett sådant stift skulle vara möjligt utan en ändring av lagen om Svenska kyrkan. Biskopens roll skulle också komma att bli annorlunda än i de övriga stiftet och därmed till dels innebära en typ av episkopat som hittills inte har funnits i Svenska kyrkan.

Ett utlandsstift skulle behöva vara arbetsgivare för all utsänd personal, även dem som innehar vinningstjänsten. Därmed skulle det organ som utövar tillsyn också vara arbetsgivare. I kyrkoordningens förarbeten har detta bedömts vara en olämplig konstruktion. Kostnaderna för att inrätta ett utlandsstift, med ytterligare en biskop och de organ som enligt kyrkoordningen ska finnas, skulle komma att bli höga. Ett utlandsstift skulle inte kunna svara för finansiering av verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet, utan vara beroende av nationell finansiering. Den nationella nivån skulle därmed årligen överföra mångmiljonbelopp till en annan juridisk person som har sitt eget beslutande organ. Sammantaget leder detta till att kyrkostyrelsen inte lägger något förslag som innebär att ett utlandsstift ska inrättas.

I stället föreslås en lösning som, när det gäller den organisatoriska modellen i sina grundläggande drag överensstämmer med den nuvarande ordningen. Förslaget innebär dock att Svenska kyrkan i utlandet inte sägs höra till något stift. Tillsynen utövas dock av biskopen i Visby och utlandsdomkapitlet. Biskopen blir självskriven ledamot i det råd för Svenska kyrkan i utlandet som föreslås ersätta den nuvarande nämnden för Svenska kyrkan i utlandet. Det blir biskopen i Visby stift och utlandsdomkapitlet som svarar för tillsynen. Främjandet av verksamheten, ansvaret för fastigheterna i utlandet och rollen som arbetsgivare, föreslås ligga kvar på nationell nivå.

Kyrkostyrelsen lägger inte något förslag om att rätten att begära beslutsprövning ska utvidgas till att också gälla utlandsförsamlingarna.

Med dessa förslag tillgodoses enligt kyrkostyrelsen tre viktiga behov. Genom inrättande av en utlandsvalkrets som ges två mandat i kyrkomötet, liksom genom att Svenska kyrkan i utlandet blir representerad i rådet för Svenska kyrkan i utlandet, förstärks den demokratiska förankringen.

Främjande och tillsyn hålls samman så långt det är möjligt med hänsyn till verksamhetens karaktär och förutsättningar. Som ett led i detta föreslås också att biskopen ska vara självskriven ledamot i rådet för Svenska kyrkan i utlandet.

Genom att ansvaret för styrningen och en väsentlig del av finansieringen, liksom rollen som arbetsgivare förblir på nationell nivå, tydliggörs att Svenska kyrkan i utlandet är en angelägenhet för hela Svenska kyrkan.

3. Rösträtt i kyrkoval och representation i kyrkomötet

KsSkr 2011:5

Kyrkostyrelsens förslag: Alla som tillhör Svenska kyrkan och har fyllt 16 år ska ha rösträtt vid val till kyrkomötet oavsett om de är folkbokförda i Sverige eller inte.

De som tillhör Svenska kyrkan men inte är folkbokförda i Sverige bildar en egen utlandsvalkrets med två fasta mandat. Valkretsen ska ingå i systemet med utjämningsmandat.

Senast den 15 april under valåret ska den som vill bli upptagen på röstlängden ha anmält detta kyrkostyrelsen.

Den som inte är folkbokförd i Sverige utövar sin rösträtt genom att brevrösta. Vid brevröstning används ett utlandsröstkort. Brevröstningen får påbörjas 45 dagar före valdagen. Brevrösterna ska vara poststämplade utomlands och ska skickas till kyrkostyrelsen. De ska vara röstmottagaren tillhanda senast onsdagen i veckan före valdagen.

Ändrade paragrafer: 11 kap. 2 §, 33 kap. 2 §, 38 kap. 3, 17, 18, 19, 22, 29, 30, 31, 32, 37, 38, 41 a, 42, 52, 54, 58, 59, 73, 89, 90, 92 §§.

3.1 Utredningen

Utredningen menade att alla som tillhör Svenska kyrkan och har uppnått rösträttsåldern bör ges rätt att rösta i valet till kyrkomötet, oavsett om man har varit, eller inte har varit, folkbokförd i Sverige tidigare.

Det ligger, sade man, helt i linje med besluten av 2002 och 2005 års kyrkomöten om Svenska kyrkan i utlandets ställning som en integrerad del i Svenska kyrkan, att det demokratiska underskottet för utlandskyrkan ges en lösning. Det är självklart att en medlem, oavsett om den är folkbokförd i Sverige eller i annat land, svensk medborgare eller inte, ska ha rösträtt i valet till kyrkomötet samt ha möjlighet att välja representanter till kyrkomötet.

Som tidigare har nämnts bejakade ett stort flertal av remissinstanserna utredningens förslag.

3.2 Kyrkostyrelsens överväganden

Kyrkostyrelsens förslag innebär att det bildas en ny valkrets, utlandsvalkretsen. Denna valkrets får två mandat i kyrkomötet, samtidigt som antalet ledamöter i kyrkomötet förblir oförändrat. Dessa mandat tas, som också utredningen föreslog, från utjämningsmandaten, så att antalet minskar från 26 till 24 utjämningsmandat. Utlandsvalkretsen föreslås ingå i systemet med utjämningsmandat. All röstning föreslås ske som brevröstning.

3.2.1 Demokratiska principer

Lagen om Svenska kyrkan talar i 2 § om Svenska kyrkan som en öppen folkkyrka, med samverkan mellan en demokratisk organisation och kyrkans ämbete. I enlighet med detta väljer de som tillhör Svenska kyrkan sina förtroendevalda i regelbundet återkommande direkta val. Rösträtt i dessa val har idag bara den som tillhör Svenska kyrkan, har fyllt 16 år och är folkbokförd i landet. Det förslag som kyrkostyrelsen nu lägger innebär att en särskild utlandsvalkrets bildas och att också kyrkotillhöriga som inte är folkbokförda i landet, men i övrigt uppfyller kriterierna, får rösträtt vid val till kyrkomötet. En viktig demokratisk princip blir därmed tillgodosedd.

Att genomföra ett val inom utlandsvalkretsen är dock förenat med svårigheter som inte finns i övriga valkretsar. Det går inte att på ett helt rättssäkert sätt upprätta en röstlängd, eftersom det finns ett okänt antal icke folkbokförda personer som tillhör Svenska kyrkan och som därför är röstberättigade. Beträffande dem som finns i tillhörighetsregistret är adressuppgifterna osäkra. Det kommer därmed i röstlängden saknas namn som rätteligen borde finnas där. Möjligheten att brevledes nå dem som finns i registret kommer att vara begränsad, eftersom korrekta adressuppgifter saknas. Ett val som genomförs med hjälp av en på så sätt upprättad röstlängd medför därmed svårigheter i relation till den demokratiska princip som innebär att alla som har rätt att rösta också ska finnas i röstlängden.

Kyrkostyrelsen föreslår därför en ordning som liknar den som i allmänna val gäller för svenska medborgare som varit bosatta utomlands mer än tio år, nämligen att det är genom anmälan som den röstberättigade tas upp i röstlängden. Eftersom denna princip har ansetts vara förenlig med demokratiska principer när det gäller allmänna val, bör den kunna anses vara det också när det gäller val till kyrkomötet. Inte heller detta är dock utan svårigheter. I allmänna val är det medborgarskapet som ger rösträtt. Detta kan styrkas genom ett giltigt svenskt pass. I kyrkovalet är det tillhörigheten till Svenska kyrkan som ger rösträtt. Att styrka kyrkotillhörigheten kan i vissa fall vara svårare. För dem som flyttade ut från Sverige före folkbokföringsreformen 1991 finns inte några uppgifter i tillhörighetsregistret. Av resursskäl skulle det sannolikt inte vara möjligt att för var och en av dessa göra efterforskningar i de personakter som nu finns i arkiv. Det torde därmed behöva bli den enskildes egen uppgift om kyrkotillhörighet som medför att vederbörande tas upp i röstlängden. Det kan därmed inte helt uteslutas att någon som inte tillhör Svenska kyrkan ändå ges rösträtt. Även en ordning med en röstlängd till vilken den röstande anmäler sig innebär alltså vissa svårigheter i förhållande till ovan nämnda demokratiska principer.

Till detta kommer ytterligare en omständighet. All röstning föreslås ske som brevröstning. Ytterkuvertet ska enligt 38 kap. 54 § vara bevitnat av två personer. Dessa ska enligt 57 § i samma kapitel ha fyllt 18 år. I de fall då vittnena saknar personnummer kommer det att bli svårt att kontrollera deras ålder.

Inom den icke-territoriella utlandsvalkretsen kommer de röstberättigade – och troligen också de som kandiderar i valet – att vara spridda över stora delar av världen. Det blir därmed inte möjligt att genomföra valdebatter på samma sätt som i övriga valkretsar. Inte heller blir det möjligt för nomineringsgrupperna att samla dem som kandiderar i valet. Kommunikationen inom utlandsvalkretsen kommer därmed sannolikt att bli nätbaserad i större utsträckning än i de övriga valkretsarna. Det är angeläget, att förutsättningar för en valdebatt i hela den nya valkretsen upprätthålls av valansvarigt organ, så att inte ett par stora utlandsförsamlingar i praktiken tilldelas de föreslagna två mandaten i kyrkomötet. Enligt kyrkostyrelsens uppfattning är det sedan i första hand nomineringsgrupperna som har att ta ansvar för att en valdebatt kan genomföras, på det sätt som de särskilda förutsättningarna medger.

Kyrkostyrelsen finner att det är viktigt att de svårigheter som är förenade med ett val inom utlandsvalkretsen öppet redovisas. De alternativ som finns är att antingen genomföra ett val med de svårigheter som är förenade med detta, eller att avstå och därmed behålla den nuvarande ordningen.

I valet mellan dessa alternativ föredrar kyrkostyrelsen, trots de redovisade svårigheterna, en ordning som innebär att den som skulle ha haft rösträtt i kyrkovalet om vederbörande hade varit folkbokförd i Sverige, beträffande val till kyrkomötet, får samma rösträtt utan att vara folkbokförd. Därför föreslår

kyrkostyrelsen att en utlandsvalkrets bildas så att direkta val av två ledamöter till kyrkomötet kan genomföras.

KsSkr 2011:5

Mot bakgrund av de särskilda omständigheter som har redovisats ovan, avser kyrkostyrelsen att efter kyrkovalet 2013 genomföra en utvärdering av valet inom utlandsvalkretsen.

3.2.2 Röstlängd

Inför ett val i utlandsvalkretsen ska en röstlängd tas fram, där det klarläggs vem som är röstberättigad. Utredningen föreslog att en röstlängd skulle upprättas med ledning av tillhörighetsregistret. Utredningen förutsåg dock att detta tillvägagångssätt skulle komma att skapa problem och att det skulle innebära ett mycket omfattande arbete försöka säkerställa vilka personer som tillhör Svenska kyrkan men inte är folkbokförda i landet. Utredningen konstaterade att ett antal personer som rätteligen borde finnas med i röstlängden sannolikt skulle komma att utelämnas. Kyrkostyrelsen instämmer i den bedömningen. Därtill kommer att tillhörighetsregistret inte har tillförlitliga adressuppgifter för dem som inte är folkbokförda.

Det är heller inte alla medlemmar i utlandsförsamlingarna som tillhör Svenska kyrkan och som därför ska få rösta. Bakgrunden till detta är att utlandsförsamlingarna tämligen genomgående baserar medlemskapet på ett familjebegrepp. Konsekvensen blir att familjemedlemmar som inte tillhör Svenska kyrkan antecknas som medlemmar i församlingen. Bestämmelser om vem som får vara medlem i församlingen ska finnas i församlingsordningen (SvKB 2010:1).

Mot bakgrund av detta bör i stället, som ovan har nämnts, den ordning tillämpas som gäller i de allmänna valen beträffande svenskar som har varit bosatta utomlands i mer än tio år. Innebörden är att den som vill bli uppförd på röstlängden själv måste anmäla sig. Anmälan, som sänds till den som administrerar valet, bör ske genom en egenhändigt undertecknad skrivelse.

I de allmänna valen innebär en sådan anmälan att en ny tioårsperiod påbörjas. Vid val inom utlandsvalkretsen torde det dock vara att föredra att anmälan sker inför varje val, så att röstlängden på det sättet hålls uppdaterad bl.a. beträffande adresser.

Det kommer, som tidigare har sagts, att vara förenat med svårigheter att genomgående säkerställa kyrkotillhörigheten för den som anmäler sig till röstlängden. Den som utvandrat från Sverige före den 1 juli 1991 finns inte med i kyrkotillhörighetsregistret, även om vederbörande är svensk medborgare och har ett svenskt personnummer. Personakterna är överförda till landsarkivens folkbokföringsenheter. De omständigheter som är förenade med ett val i utlandsvalkretsen innebär därför sannolikt att det kommer att bli nödvändigt att lita på den uppgift om kyrkotillhörighet som den som vill bli uppförd på röstlängden lämnar. Den som vill bli uppförd på röstlängden bör därmed egenhändigt intyga sin tillhörighet till Svenska kyrkan. Ett egenhändigt undertecknat intygande är av betydelse, eftersom uppgiften kommer att lämnas vidare till Skatteverket. Den som intygat sin kyrkotillhörighet kommer därmed att betala kyrkoavgift vid en eventuell återflyttning till Sverige. Hur de svårigheter, som är förenade med röstlängd för utlandsvalkretsen och röstning där påverkar genomförandet bör, som ovan har nämnts, bli föremål för senare utvärdering.

Röstlängden bör inte distribueras ut till röstningsställen utomlands, eftersom en fysisk transport blir administrativt besvärlig och dessutom kostsam. Att göra detta elektroniskt kommer sannolikt inte heller att vara möjligt med tanke på de personuppgifter som röstlängden innehåller och den konflikt med person-

uppgiftslagen som kan uppstå. Som framgår nedan, leder detta till att enbart brevröstning bör tillämpas.

3.2.3 Nominering av kandidater

Bestämmelser om registrering av kandidater och anmälan av gruppbe-teckningar finns i 38 kap. 21 § f kyrkoordningen. Av 22 § framgår att en ansökan om registrering för val till kyrkomötet ska ha stöd av minst 300 personer som är röstberättigade vid valet.

För de nomineringsgrupper som redan nu deltar i val till kyrkomötet, innebär detta naturligtvis inte något problem. En ny nomineringsgrupp, som avser att ställa upp inom utlandsvalkretsen måste däremot samla det i bestämmelsen angivna stödet. Den som på så sätt stöder bildandet av en ny nomineringsgrupp, bör åläggas att själv intyga sin tillhörighet till Svenska kyrkan.

I övrigt blir det en fråga för nomineringsgrupperna att svara för att kandidater till valet i utlandsvalkretsen nomineras. På samma sätt som när det gäller stöd för bildandet av en nomineringsgrupp bör kandidaterna själva intyga sin tillhörighet till Svenska kyrkan.

3.2.4 Röstning

Som det ovan har nämnts, bör all röstning ske som brevröstning. Detta föreslog också utredningen i sitt betänkande. En sådan ordning innebär att de röstberättigade inom utlandsvalkretsen behandlas lika, oavsett om den röstande är bosatt nära en utlandsförsamling eller inte.

De som anmäler sig till röstlängden får förutsättas uppge sin aktuella adress. Till denna adress sänds ett brevröstningspaket som innehåller ett utlandsröstkort, samt valkuvert, ytterkuvert och blanka valsedlar. Det blir då den röstande som själv får fylla i namn på nomineringsgrupp och kandidater. Uppgift om vilka nomineringsgrupper och kandidater som finns, kan publiceras på Svenska kyrkans hemsida.

Bestämmelsen i 38 kap. 54 § om brevröstning genom postbefordran kan med vissa justeringar tillämpas också inom utlandsvalkretsen. I de fall då vittnena saknar personnummer kan det dock visa sig vara svårt att säkerställa att de har fyllt 18 år. Denna åldersgräns regleras i 38 kap. 57 § kyrkoordningen.

Alla avgivna röster ska sändas direkt till den som administrerar valet. Utlandsförsamlingarna kommer därmed inte att få någon roll som röstmottagare. En sådan ordning skulle innebära att den som anordnar valet ansvarar för säker förvaring och transport av de vid utlandsförsamlingarna mottagna rösterna. Om en enstaka röstförsändelse, sänd direkt av den röstande, skulle komma bort, skulle det sannolikt inte anses kunna påverka valutgången på ett sätt som är av betydelse. Detta skulle däremot kunna bli fallet om en försändelse med flera hundra röster skulle komma bort, i samband med postbefordran från en utlandsförsamling till valanordnaren i Sverige.

Det införs en bestämmelse om att brevröster ska vara postade utomlands. Bestämmelsen i 38 kap. 54 § tredje stycket om att brevrösten ska vara inkommen senast onsdagen i veckan för valdagen ska tillämpas också inom utlandsvalkretsen.

3.2.5 Rösträkning och överklagande

Även vid val inom utlandsvalkretsen behöver det finnas en motsvarighet till den valnämnd som ska finnas vid de kyrkliga valen i Sverige. Enligt 4 kap. 25 § är det kyrkofullmäktige som utser nämnder, bl.a. valnämnd. Eftersom den bestämmelsen

inte går att tillämpa i utlandsvalkretsens, föreslås att det i stället införs en bestämmelse om att det är kyrkomötet som utser en motsvarighet till dessa valnämnder. För undvikande av sammanblandning bör denna få ett namn som särskiljer den från de vanliga valnämnderna, förslagsvis utlandsvalnämnd.

Det finns inga valdistrikt i utlandsvalkretsens. Därför kommer alla röster att tas emot av den som centralt administrerar valet. Utredningen förordade att det också beträffande utlandsvalkretsens ska genomföras en preliminär och en slutlig rösträkning. Utredningen menade att kyrkostyrelsen skulle kunna svara för både den preliminära och slutliga sammanräkningen.

Det skulle kunna ifrågasättas om det finns skäl att ha såväl preliminär som slutlig rösträkning. Om alla röster sänds direkt till den som anordnar valet, skulle den rösträkning som sker där kunna vara den slutliga.

Mot detta kan invändas att det kan ligga ett värde i att avgivna röster räknas två gånger. En förnyad räkning ger också tillfälle att på nytt pröva valsedlar som har bedömts vara ogiltiga. Kyrkostyrelsens bedömning är att övervägande skäl talar för att de ska företas två rösträkningar, en preliminär och en slutlig.

Kyrkostyrelsen bör emellertid inte svara för båda rösträkningarna. Utlandsvalnämnden bör därför, i enlighet med 38 kap. 52 § kyrkoordningen, utse röstmottagare som tar emot de insända brevrösterna. Dessa röstmottagare bör svara för den preliminära rösträkningen, medan det är kyrkostyrelsen som genomför den slutliga. Utlandsvalnämnden bör, med ledning av 38 kap. 3 § i kyrkoordningen, bistå kyrkostyrelsen i den slutliga rösträkningen.

Det som sägs i 38 kap. 60-61 §§ om ogiltiga valsedlar och när en personröst inte ska räknas, ska tillämpas också vid val inom utlandsvalkretsens.

Enligt 38 kap. 91 § är det den som har rösträtt i valet som har rätt att överklaga. Även i detta fall bör det vara så att den som överklagar ska intyga sin tillhörighet till Svenska kyrkan.

3.2.6 Kostnader

Utredningen bedömde att kostnaderna för ett val till kyrkomötet skulle komma att uppgå till 2,7 milj. kronor. Kyrkostyrelsen delar bedömningen, men vill tillägga att det till detta sannolikt kommer kostnader för informationsinsatser och för de ökade personella resurser som krävs när valet ska genomföras.

4. Kyrkoavgift

Kyrkostyrelsen lägger i denna skrivelse inte något förslag om införande av en särskild kyrkoavgift för kyrkotillhöriga som på grund av sin bosättning utomlands inte betalar vanlig kyrkoavgift. Det finns en rad omständigheter som behöver utredas vidare. Kyrkostyrelsen planerar därför att till 2012 års kyrkomöte återkomma i ärendet.

4.1 Utredningen

Utredningen föreslog att de som tillhör en utlandsförsamling och inte är folkbokförda i Sverige via församlingen skulle betala en avgift till Trossamfundet Svenska kyrkan. Även övriga kyrkotillhöriga som inte är folkbokförda i Sverige skulle ges möjlighet att genom en avgift vara med och ta ett ekonomiskt

ansvar för Svenska kyrkan. Utredningen menade att det skulle ankomma på kyrkostyrelsen och det föreslagna rådet för utlandskyrkan att arbeta vidare med frågan om hur detta praktiskt skulle hanteras.

4.2 Kyrkostyrelsens överväganden

Rösträtt och erläggande av kyrkoavgift bör som huvudregel följas åt. Om kyrkotillhöriga som inte är folkbokförda får rätt att delta i val till kyrkomötet, bör de, i enlighet med detta, också vara med och finansiera kyrkans verksamhet på i princip samma sätt som de som är bosatta i Sverige. De som betalar denna kyrkoavgift blir därmed också en del av det utjämningsystem, av vilket den allmänna utjämningsavgiften är en del.

Vid ett införande av kyrkoavgift för utlandsboende måste emellertid hänsyn tas till omständigheter som inte är för handen när det gäller den kyrkoavgift som nu regleras i kyrkoordningen.

Det går, beträffande kyrkoavgiften, inte att göra en undantagslös uppdelning i personer som är bosatta i Sverige och personer som inte är det. Kyrkoavgiften beräknas på den kommunalt beskattningsbara förvärvsinkomsten. Detta innebär att en i Sverige bosatt kyrkotillhörig som inte har någon sådan inkomst inte heller betalar kyrkoavgift. Den som arbetar utomlands och är anställd av stat eller kommun beskattas i Sverige. Detta följer av de mellanstatliga skatteavtal som Sverige har ingått. En sådan utlandsboende betalar alltså svensk kommunal skatt beräknad på inkomst av tjänst eller näringsverksamhet. Därmed betalar vederbörande också kyrkoavgift.

Om kyrkoavgiften ska läggas in i medlemsavgiften till församlingen bör det därmed övervägas om det ska ske en uppdelning med hänsyn till om medlemmen ifråga inkomstbeskattas i Sverige eller inte. Om detta inte sker kommer vissa församlingsmedlemmar sannolikt att betala både vanlig kyrkoavgift och den särskilda kyrkoavgiften för utlandsboende.

Om de som är medlemmar i en utlandsförsamling ska betala sin kyrkoavgift som en del av medlemsavgiften till församlingen, förutsätter det att medlemsavgiften höjs till en nivå som innefattar både den vanliga medlemsavgiften och den särskilda kyrkoavgiften för utlandsboende. I församlingsordningarna regleras att det är församlingens beslutande organ (kyrkostämman) som beslutar om avgiftens nivå. Det blir därmed där som en eventuell höjning av medlemsavgiften beslutas. Medlemsavgiften bestäms i lokal valuta, vilket innebär att den del som är kyrkoavgift, uttryckt i svenska kronor, sannolikt kommer att variera något.

Medlemskapet i församlingen gäller ofta hela familjen, med en gemensam familjeavgift. Det behöver i de fallen beaktas hur avgiftens nivå ska sättas, med tanke på att det ibland kan vara så att en familjemedlem tillhör Svenska kyrkan, medan de övriga inte gör det. Också detta får antas vara ett beslut som kyrkostämman fattar.

Att låta kyrkoavgiften ingå i medlemsavgiften innebär en ny administrativ uppgift för församlingarna. Den gäller redovisning och inbetalning av kyrkoavgiften, men inte minst uppgiften att klargöra vilka av församlingens medlemmar som tillhör Svenska kyrkan och som därmed ska betala kyrkoavgiften. Följden torde bli att församlingens medlemmar ska debiteras olika belopp, beroende på om de är kyrkotillhöriga eller inte.

Eftersom det inte finns någon möjlighet till direkt kommunikation med de kyrkotillhöriga och heller inte något sätt att sköta uppbörden via taxeringen, torde det heller inte finnas någon annan metod än den av utredningen föreslagna möjligheten att låta kyrkoavgiften ingå i församlingens medlemsavgift. Ett sådant förfaringsätt ställer därmed församlingens beslutande organ inför valet att antingen höja medlemsavgiften i motsvarande mån eller också avstå en del av den oförändrade medlemsavgiften till Svenska kyrkans nationella nivå. Det kan behöva övervägas om detta kan medföra en risk att det upplevs som om det i själva verket är församlingen och inte de berörda medlemmarna som erlägger

avgiften. Det kan i sammanhanget finnas skäl att erinra om att den direkta valmetoden inom valkretsens innebär att det inte är församlingarna utan de kyrkotillhöriga som är representerade i kyrkomötet. Så är också fallet i samtliga valkretsar och för samtliga församlingar i Svenska kyrkan

Av bestämmelsen i 44 kap. 3 § kyrkoordningen framgår att den allmänna utjämningsavgiften ska beräknas på avgiftsunderlaget och vara sju öre per hundra kronor. Den nationella nivåns verksamhet finansieras till stor del genom den allmänna utjämningsavgiften. Det skulle därmed kunna anses lämpligt att en eventuell kyrkoavgift för utlandsboende beräknas så att den kommer att ligga på en nivå som motsvarar den allmänna kyrkoavgift som per tillhörig beräknas för dem som erlägger vanlig kyrkoavgift. Utredningen föreslog detta och beräknade att en sådan nivå skulle vara 200 kronor per år. Det kan antas att denna nivå alltså gäller. Denna särskilda kyrkoavgift får förutsättas bli en del av den allmänna utjämningsavgiften och därmed användas på samma sätt som denna.

I Lagen (1999:21) om avgift till registrerat trossamfund finns i 3 § en bestämmelse om att avgifter som tas in med statlig hjälp ska beräknas på grundval av den till kommunal inkomstskatt beskattningsbara förvärvsinkomsten. Ytterligare en komplicerande omständighet uppstår därmed genom att en likställighet med kyrkotillhöriga i Sverige skulle behöva innebära att det bara är de som i Sverige skulle ha haft en kommunalt beskattningsbar inkomst som ska betala kyrkoavgiften för utlandsboende. Det finns inte någon möjlighet att i utlandsförsamlingarna identifiera vilka dessa personer är.

För den som beskattas i Sverige, är avgiften progressiv. En sådan lösning är omöjlig för den som beskattas utomlands, eftersom det inte finns något tillgängligt beräkningsunderlag. Med ett enhetligt belopp, så som det föreslås, torde kyrkoavgiften för utlandsboende mer komma likna medlemsavgiften i en förening.

Det finns också skäl att notera att erläggandet av kyrkoavgift och rätten rösta i de kyrkliga valen i nu gällande ordning inte är kopplade till varandra. Enligt 33 kap. 2 § kyrkoordningen har den som fyller 16 år senast på valdagen rätt att rösta i de kyrkliga valen. Det betyder att det i varje val finns röstberättigade som inte har erlagt någon kyrkoavgift. Kopplingen mellan att betala kyrkoavgift och att vara röstberättigad bör, när det gäller kyrkoavgift för utlandsboende, inte göras starkare än vad som gäller i Sverige vid ett kyrkoval. Det kan i sammanhanget noteras att utlandsförsamlingarna står för en stor och växande andel av den samlade finansieringen av Svenska kyrkan i utlandet. I det sammanhanget spelar medlemmarnas avgifter, gåvor och frivilliga arbete en väsentlig roll.

Som framgår av ovanstående är ett införande av en kyrkoavgift för utlandsboende förenat med en rad komplikationer som inte finns när det gäller kyrkoavgiften i Sverige. Det gäller frågorna om vem som ska erlägga den, hur den ska beräknas och hur den ska betalas. Inte i något av dessa fall kommer kyrkoavgiften att kunna fungera på samma sätt som den kyrkoavgift som betalas av kyrkotillhöriga som beskattas i Sverige. Det får därutöver antas att uppbörden av den särskilda kyrkoavgiften för utlandsboende, beträffande dem som inte är medlemmar i en utlandsförsamling, snarast torde bli en process som är av insamlingskaraktär. Någon direktkommunikation med den enskilde kommer sannolikt inte att vara möjlig.

Sammantaget finns det därmed skäl som talar för att denna fråga ytterligare behöver beredas innan beslut fattas. Det som kyrkostyrelsen ovan har anfört torde kunna tjäna som utgångspunkt för en sådan beredning. Kyrkostyrelsen avser därmed att till 2012 års kyrkomöte återkomma i frågan.

5. Organisationsmodell för Svenska kyrkan i utlandet

Kyrkostyrelsens förslag: En organisationsmodell ska införas för Svenska kyrkan i utlandet som fortsatt tydliggör att verksamheten är en angelägenhet för hela Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen ska bestämma vilka utlandsförsamlingar som tillhör Svenska kyrkan och vilka övriga utlandsverksamheter som ska finnas.

Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet ska inte längre finnas kvar. Kyrkostyrelsen ska tillsätta ett råd för Svenska kyrkan i utlandet. Biskopen i Visby blir självskriven ledamot i detta råd.

Tillsynsfunktionen utövas av biskopen i Visby och utlandsdomkapitlet. Biskopen är ordförande och domprosten är vice ordförande i utlandsdomkapitlet. Den ledamot som är präst eller diakon, ska vid valet vara anställd i Svenska kyrkan i utlandet. Domarledamoten ska vara densamme som i domkapitlet i Visby. Detsamma gäller två av de tre övriga ledamöterna. Den tredje övriga ledamoten utses av kyrkomötet och ska, när valet äger rum, vara valbar i en utlandsförsamling.

Vid valet av biskop i Visby stift ska de präster och diakoner som är anställda för utlandsförsamlingarna och ett motsvarande antal elektorer delta.

Ändrade paragrafer: 2 kap. 16, 17 §§, 7 kap. 1, 7 §§, 8 kap. 14 a §, 9 kap. 2 a, 10, 19 §§, 10 kap. 6 §, 12 kap. 9 §, 31 kap. 16 §, 32 kap. 16 §, 34 kap. 3 a, 12 a, 13 §§, 36 kap. 6 §, 57 kap. 1, 7 a §§.

5.1 Rättslig reglering

Bakgrunden till detta förslag är att utlandskyrkans verksamhet till sin karaktär är sådan att den inte utan problem låter sig införlivas med den struktur som gäller för Svenska kyrkans församlingar och stift i Sverige. Det innebär att det inte är möjligt att i alla delar forma det som ska gälla utlandsverksamheten efter det som gäller för församlingarna i Sverige. Det hindrar inte att den föreslagna modellen, genom bestämmelserna i kyrkoordningen, tydliggör att Svenska kyrkan i utlandet är en angelägenhet för hela Svenska kyrkan.

Det blir kyrkostyrelsen som fattar beslut i enlighet med 2 kap. 16 § om vilka utlandsförsamlingar som tillhör Svenska kyrkan och vilka övriga utlandsverksamheter som ska finnas. Kyrkostyrelsen ska också tillsätta ett råd för Svenska kyrkan i utlandet.

Den tillsynsfunktion som regleras i kyrkoordningen fullgörs för utlandsförsamlingarna genom biskopen i Visby och utlandsdomkapitlet. Även i detta domkapitel ska biskopen i Visby vara självskriven ordförande och domprosten i Visby vice ordförande. Det ska där också finnas en ledamot som är präst eller diakon och som vid valet är anställd för tjänst inom Svenska kyrkan i utlandet. Det ska därutöver finnas en övrig ledamot med ersättare som när valet äger rum ska vara valbara i en utlandsförsamling. En i Visby stift anställd stiftsjurist ska vara sekreterare i utlandsdomkapitlet.

Precis som nu kommer det i kyrkoordningen att finnas vissa bestämmelser i kyrkoordningen som specifikt gäller Svenska kyrkan i utlandet.

5.2 Råd för Svenska kyrkan i utlandet

I sitt betänkande framhöll utredningen att det av 10 kap. 3 § framgår att kyrkostyrelsen eller något annat organ som kyrkostyrelsen bestämmer bl.a. ska ansvara för Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder. Det är dock inte rimligt, sade man, att denna uppgift ska ligga direkt på kyrkostyrelsen. Det

borde därför, under kyrkostyrelsen, inrättas ett särskilt råd. Rådet borde, enligt utredningens förslag få nio ledamöter, varav fyra skulle vara nominerade från Svenska kyrkan i utlandet. Biskopen i Visby borde vara självskriven ordförande.

Kyrkostyrelsen finner också att övervägande skäl talar för att ett råd för Svenska kyrkan i utlandet bör inrättas. Det är fråga om en mångfacetterad verksamhet med stor ekonomisk omslutning. Till väsentlig del finansieras verksamheten genom kyrkomötets beslut om anslag för nationell finansiering. Det är kyrkostyrelsen som inför kyrkomötet svarar för hur de beviljade medlen har använts. Likaså är det kyrkostyrelsen som har ansvar för fastigheterna i utlandet. Det får mot denna bakgrund anses rimligt att det är kyrkostyrelsen som utser det råd som ges ansvar för styrningen av verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet.

Det är kyrkostyrelsen som beslutar om rådets storlek och sammansättning. Detta är inte en fråga som bör regleras i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen anser dock att biskopen ska vara självskriven ledamot och att utlandsförsamlingarna ska ha en representation i rådet.

Biskopen föreslås inte vara självskriven ordförande. Det finns visserligen exempel på organ där ordföranden är självskriven, t.ex. stiftsstyrelserna. Rådet ska dock inte jämföras med en stiftsstyrelse.

Det finns ett antal konkreta uppgifter som nu ligger på Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet. I sitt betänkande anger utredningen dem enligt följande.

1. Beslut om vilka utlandsförsamlingar som tillhör Svenska kyrkan och vilka övriga utlandsverksamheter som ska finnas. (2 kap. 16 §)
2. Fastställande av församlingsordningar för utlandsförsamlingar. (2 kap. 17 §)
3. Främja församlingslivet i utlandskyrkan. (10 kap. 6 §)
4. Ledamöterna deltar i val av biskop i Visby stift. (8 kap. 14 a §)
5. Bestämma det antal präster som ska finnas inom utlandskyrkan. (34 kap. 3 a §)
6. Tillsätta befattningar som präst i utlandskyrkan med anställning på nationell nivå (34 kap. 12 a §)
7. Vid tillsättning av en präst lämna handlingar till domkapitlet för yttrande. (34 kap. 13 §)
8. Yttra sig innan domkapitlet utfärdar eller ändrar en församlingsinstruktion för en utlandsförsamling. (57 kap. 7 a §)
9. Tillsammans med kyrkoherden utarbeta och godkänna församlingsinstruktion för en annan verksamhetsplats. (57 kap. 7 a §)

När nu nämnden föreslås ersättas av ett råd är det självklart att även rådets roll och funktion behöver göras tydlig, bl.a. genom att dess uppgifter och beslutsbefogenheter preciseras. Den delegation som förutsätts ske från kyrkostyrelsen till rådet bör dock inte regleras i kyrkoordningen. I konsekvens med att det är kyrkostyrelsen som tillsätter rådet för att svara för en del av den verksamhet som annars är kyrkostyrelsens, är det rimligt att kyrkostyrelsen också avgör vilka konkreta uppgifter som rådet ska ha. Enligt kyrkostyrelsen är det lämpligt att de uppgifter som nämns som punkterna 2-9 ovan delegeras till rådet. Däremot bör inte beslut enligt punkt 1, om vilka utlandsförsamlingar som tillhör Svenska kyrkan och vilka övriga utlandsverksamheter som ska finnas delegeras. Det är beslut som rör den nationella nivåns samlade resursanvändning och de bör därför fattas av kyrkostyrelsen.

Beslut enligt punkten 6, att tillsätta befattningar som präst i utlandskyrkan med anställning på nationell nivå, bör enligt kyrkostyrelsens mening delegeras vidare till chefen för avdelningen för Svenska kyrkan i utlandet. Biskopen bör i

vart fall inte delta i beslut av detta slag, eftersom utlandsdomkapitlet, med biskopen som självskriven ordförande, dels ska göra en behörighetsprövning och avge ett eget yttrande som en del av tillsättningsprocessen, dels kan komma att göra en prövning rörande behörigheten att utöva kyrkans vinningstjänst.

5.3 Församlingarna

Det som sägs i början av inledningstexten till andra avdelningen i kyrkoordningen har sin tillämpning på utlandsförsamlingarna på samma sätt som när det gäller församlingarna i Sverige. Också om utlandsförsamlingarna kan det sägas att "Svenska kyrkan framträder lokalt som en församling". Den grundläggande uppgiften är densamma.

Syftet är också i en utlandsförsamling att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Allt annat som församlingen utför är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift.

Även inom utlandsförsamlingarna gäller ett "gemensamt uppdrag och delande av ansvar". Visserligen utgörs det beslutande organet av en kyrkostämma och inte ett kyrkofullmäktige, men det väljs ett kyrkoråd som är församlingens styrelse. För varje utlandsförsamling finns det en kyrkoherde.

På det grundläggande planet finns det alltså stora likheter mellan församlingarna i Sverige och utlandsförsamlingarna. Men det finns också stora skillnader.

Beträffande utlandsförsamlingarna är det av naturliga skäl omöjligt att tala om "en rikstäckande indelning i territoriella församlingar". Alla församlingar är icke-territoriella. Visserligen finns det i församlingsordningarna angivet vad som är församlingens ansvarsområde eller pastorala område, men detta är oftast större än det faktiska verksamhetsområdet. Som exempel kan nämnas att Svenska kyrkan i New York, enligt sin församlingsordning, har ett pastoralt ansvar för USA öster om Klippiga bergen.

I församlingsordningen regleras vem som får vara medlem i församlingen. Genomgående innebär dessa regler att också den som inte tillhör Svenska kyrkan kan vara medlem. Församlingsordningarna är emellertid inte helt likartat utformade på denna punkt.

Bakom förslaget att utlandsförsamlingarna inte ska ingå i ett stift ligger tanken att detta i sig kan medföra att organisationen kan utformas på ett friare sätt. Utgångspunkten kan sägas vara det som sägs i inledningen till kyrkoordningen: "Ett evangelisk-lutherskt kyrkosamfund har stor frihet att utforma sin organisation utifrån vad som i varje tid bedöms som mest ändamålsenligt."

Det som har sagts hindrar inte att utlandsförsamlingarna kan hållas samman som en Svenska kyrkans verksamhet. Bestämmelsen i 2 kap. 17 § kyrkoordningen om församlingsordningar kan finnas kvar. De som innehar vinningstjänsten står, liksom hittills, under tillsyn av biskop och domkapitel.

5.4 Biskopen

Det är biskopen i Visby stift som tillsammans med utlandsdomkapitlet svarar för tillsyn såväl när det gäller församlingarna som de i utlandstjänst som innehar vinningstjänsten.

Det följer inte nödvändigtvis av detta att biskopen ska ha en operativ roll när det gäller ledningen av verksamheten. Dock är det, som tidigare har nämnts, önskvärt att biskopen är självskriven ledamot av rådet för Svenska kyrkan i

utlandet. Biskopen ska däremot inte vara självskriven ordförande. Se mera om detta ovan, under avsnitt 5.2 Råd för Svenska kyrkan i utlandet.

KsSkr 2011:5

I 8 kap. 1 § kyrkoordningen finns en bestämmelse om biskopens arbetsuppgifter. Den som innehar en befattning som biskop ska

1. förkunna evangelium i ord och handling,
2. ha ansvar för att evangelium förkunnas rent och klart och för att sakramenten förvaltas enligt kyrkans bekännelse och ordning,
3. svara för ledning och tillsyn,
4. vårda och värna kyrkans enhet,
5. viga präster och diakoner,
6. kalla präster och diakoner till överläggningar, samt
7. i övrigt fullgöra biskopens uppgifter enligt kyrkoordningen.

I och med att uppdraget att utöva tillsyn över Svenska kyrkan i utlandet läggs på en biskop i ett befintligt stift, påverkas inte biskopens roll och uppdrag på ett principiellt plan.

Präster och diakoner anställda i utlandsförsamlingarna föreslås fortsatt ha rösträtt vid val av biskop i Visby stift. Däremot kommer det inte att finnas någon nämnd för Svenska kyrkan i utlandet som kan delta i valet. I det avseendet föreslås därmed en ändring av 8 kap. 14 a § kyrkoordningen. Bestämmelsen i 23 a § om val av elektorerna från utlandskyrkan kan kvarstå oförändrad.

5.5 Utlandsdomkapitlet

Genom relationsändringen fick domkapitlet en annan roll än tidigare. De upphörde att vara statliga myndigheter. Stiftet blev en registrerad organisatorisk del av Svenska kyrkan och en egen juridisk person. Domkapitlet blev en del av denna juridiska person. I vissa avseenden förblev domkapitlets uppgifter oförändrade, även om vissa uppgifter kom att framstå tydligare. Andra kyrkolagsutskottet (2KL 1999:1) beskrev det på följande sätt.

Domkapitlet behåller sin hittillsvarande uppgift att ha ansvar för tillsyn över hur de som vigts till uppdrag inom kyrkans vinningstjänst efterlever sina avgivna vigningslöften. Tilläggas kan att intentionen är att göra den uppgiften tydligare. Vidare markeras starkare att förutom den del av tillsynen som handlar om ingripande och kontroll är de delar av tillsynen som handlar om råd, stöd, uppmuntran och dialog viktiga.

Andra kyrkolagsutskottet påpekade i sitt betänkande emellertid också att domkapitlets uppgifter skulle komma att förändras.

Domkapitlets uppgifter förändras främst i tre avseenden. För det första innebär den nya rättsliga situationen, vilket påpekats i avsnittet Gemensamt uppdrag och delande av ansvar, att domkapitlet får en förstärkt roll och möjlighet i relation till hela församlingen och dess kyrkoråd. Församlingsinstruktionens form och innehåll visar det. För det andra skall domkapitlet få en ny uppgift visavi diakonerna. Här har diakonrepresentationen betydelse från kunskaps- och erfarenhetssynpunkt samt för domkapitlets legitimitet som beslutsorgan. För det tredje skall domkapitlet bli överprövningsorgan.

Det är i sammanhanget betydelsefullt att framhålla att Svenska kyrkan är en episkopal kyrka och inte har ett kongregationalistiskt synsätt. Detta hade Andra kyrkolagsutskottet uttryckt redan i sitt betänkande (2KL 1995:1). Här avvisade utskottet det kongregationalistiska sättet att se på Svenska kyrkan och sade att ett

konsekvent kongregationalistiskt synsätt skulle innebära att kyrkan betraktades som summan av sina församlingar.

Att Svenska kyrkan är en episkopal kyrka har samma betydelse när det gäller församlingarna i utlandet. För att tydliggöra den episkopala strukturen ska de, liksom församlingarna i Sverige, stå under tillsyn av biskop och domkapitel.

Det är rimligt att de särskilda förutsättningar som gäller för församlingarna i Svenska kyrkan i utlandet, speglas i domkapitlets sammansättning. I denna skrivelse föreslår kyrkostyrelsen därför att tillsynen ska utövas av biskopen i Visby och ett domkapitel i särskild sammansättning, utlandsdomkapitlet.

Det kommer härigenom dels att finnas ett domkapitel i Visby stift, med en sammansättning som överensstämmer med övriga stift, utom Uppsala, dels ett utlandsdomkapitel i särskild sammansättning.

Utlandsdomkapitlet föreslås få en sammansättning som inte helt överensstämmer med det som för närvarande regleras i 9 kap. 2 a § kyrkoordningen. Detta innebär att biskopen i Visby blir ordförande, medan domprosten är vice ordförande. Det föreslås inte längre finnas någon präst eller diakon som är anställd i stiftet, eller i någon av stiftets församlingar. Däremot ska det finnas en präst eller diakon som är anställd i en utlandsförsamling. Det ska finnas en ledamot som är eller har varit ordinarie domare, samt tre övriga ledamöter. En av dessa övriga ledamöter ska vara valbar i en utlandsförsamling. När det gäller domarledamoten och de två övriga ledamöter som inte är valbara i en utlandsförsamling, bör det råda personalunion med domkapitlet i Visby.

För biskopen och domprosten ska det utses en gemensam ersättare som vid valet är präst i en församling i Svenska kyrkan i utlandet. I övrigt ska det utses ersättare som uppfyller samma kvalifikationskrav som gäller för den ledamot som vederbörande ersätter. Detta innebär att en ersättare för den övriga ledamot som när valet äger rum ska vara valbar i en utlandsförsamling, på motsvarande sätt själv ska vara valbar. Sekreterare i utlandsdomkapitlet ska vara en stiftsjurist som är anställd i Visby stift.

Bestämmelserna i 9 kap. kyrkoordningen, om beslutsförhet, delegation, jäv, omröstningsregler, skiljaktig mening, protokoll och domkapitelsförsäkran ska gälla också för utlandsdomkapitlet. Eftersom rätten att begära beslutsprövning inte föreslås bli utsträckt till utlandsförsamlingarna, blir det emellertid inte aktuellt med delegation rörande det slaget av ärenden.

Val av ledamot som är präst eller diakon och som vid valet är anställd i en utlandsförsamling, samt av ersättare, förutsätts kunna ske vid ett gemenamt möte för dem som i Svenska kyrkan i utlandet innehar vinningstjänsten. Valet kan då ske i enlighet med bestämmelserna i 9 kap. 13–18 §§ kyrkoordningen.

Den övriga ledamot med ersättare som vid valet ska vara valbar i en utlandsförsamling föreslås också fortsättningsvis väljas av kyrkomötet.

5.6 Främjande och tillsyn

Begreppen främjande och tillsyn får i verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet en delvis annan innebörd än när det gäller stift och församlingar i Sverige. Skälen för detta kan sökas i två viktiga omständigheter. Den ena är att församlingarna i utlandet är beroende av ekonomiskt stöd, dels genom anslag, dels genom att den nationella nivån svarar för huvuddelen av kostnaderna för den utlandsanställda personalen. Den andra är att församlingarna inte är arbetsgivare för annat än en mindre del av personalen. Det rör sig då oftast om lokalanställd administrativ personal och inte om präster, diakoner eller assistenter. Främjande

och tillsyn upplevs därmed vara kopplat till verksamhetsledning och arbetsgivaransvar på ett sätt som inte är fallet i stiftet.

Att den nationella nivån är arbetsgivare medverkar till att tillsynen – utom i den del som rör domkapitlets prövning av rätten att utöva vinningstjänsten – kan upplevas vara sammanblandad med arbetsgivarrollen. Det är chefen för Avdelningen för Svenska kyrkan i utlandet och regioncheferna som representerar denna linje och därmed sannolikt i första hand upplevs representera tillsynen.

Erfarenhetsmässigt kan det sägas vara så att när biskopen kommer till utlandsförsamlingen så upplevs detta som en tillkommande del av det främjande som chefen för Avdelningen för Svenska kyrkan i utlandet och regioncheferna annars i den dagliga verksamheten svarar för, snarare än som tillsyn. Det är självfallet eftersträvarsvårt att biskopen har en roll såväl i främjande som i tillsyn. Därför bör biskopen finnas nära avdelningen för Svenska kyrkan i utlandet på ett tydligt sätt. Detta innebär att biskopen förutsätts förlägga en del av sin arbetstid till kyrkokansliet i Uppsala och disponera ett arbetsrum där. Med denna lösning kan det sägas att främjande och tillsyn hålls samman även på ett praktiskt plan. Men det sker på ett sätt som tar hänsyn till den särskilda karaktär och de förutsättningar som gäller för Svenska kyrkan i utlandet.

5.7 Personal och arbetsgivare

Beträffande personal- och arbetsgivarfrågorna blir det inte några skillnader gentemot det som gäller i nuläget. Den utlandsanställda personalen kommer fortsatt att vara anställd på nationell nivå.

Det blir utlandsdomkapitlet som svarar för den behörighetsprövning och avger det yttrande som regleras i 34 kap. 13 §. Den skyldighet som regleras i fjärde stycket ska åligga kyrkostyrelsen, men den bör delegeras vidare enligt vad som ovan har sagts.

Prövning enligt 31 kap. 11–12 §§ kyrkoordningen av obehörighet att utöva kyrkans vinningstjänst, liksom prövning enligt 34 kap. 9 § av behörighet att anställas som kyrkoherde kommer att göras av utlandsdomkapitlet. Genom att denna prövning sker i ett domkapitel som finns i en annan juridisk person är arbetsgivaren, torde risken för s.k. genomsyn inte finnas.

5.8 Stiftskansli och kompetensförsörjning

Något särskilt stiftskansli behöver inte inrättas. Det blir kyrkokansliet som svarar för verksamhetsledning och kompetensförsörjning på samma sätt som idag. Det kommer därmed inte att uppstå något behov av att i vissa avseenden, t.ex. beträffande personalfrågor eller informations- och insamlingsarbetet, bygga upp dubbla kompetenser. Det blir den nationella nivån som står som avsändare för informationen om Svenska kyrkan i utlandet och dess verksamhet.

Det kommer därmed även fortsatt att vara tydligt att verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet är en angelägenhet för hela Svenska kyrkan. Genom att något behov av att köpa kanslitjänster inte finns, uppkommer heller inte den momsproblematik som detta annars hade kunnat medföra.

Utlandsdomkapitlet förutsätts dock, som nämnts ovan, hämta sin kansliresurs från stiftskansliet i Visby. Eftersom domkapitlets verksamhet helt sker inom en annan juridisk person, torde inte heller i det sammanhanget någon momsskyldighet uppstå.

5.9 Finansiering och kostnader

Den del av Svenska kyrkan i utlandets kostnader som inte finansieras lokalt kommer även i fortsättningen att täckas genom anslag från nationell nivå. Det betyder att det är samma juridiska person som svarar för såväl finansiering som styrning och ledning.

6. Kyrkoordningskommentarer

2 kap. församlingens uppdrag

16 §

Besluten om vilka utlandsförsamlingar och övriga utlandsverksamheter som ska höra till Svenska kyrkan i utlandet ska ligga på kyrkostyrelsen när Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet inte längre finns kvar. De bör inte delegeras till rådet för Svenska kyrkan i utlandet, eftersom det är fråga om beslut som rör den nationella nivåns samlade resursanvändning. Frågan om delegation till rådet för Svenska kyrkan i utlandet beskrivs närmare i avsnitt 5.2.

I denna, liksom i följande bestämmelser har uttrycket ”utlandskyrkan” ändrats till ”Svenska kyrkan i utlandet”.

17 §

I likhet med vad som sker genom den föreslagna förändringen i 16 § flyttas ansvaret för det slutliga beslutet om en församlingsordning från Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet till kyrkostyrelsen. I detta fall bör dock kyrkostyrelsen delegera beslutanderätten till det råd för Svenska kyrkan i utlandet som styrelsen ska inrätta enligt bestämmelserna i 10 kap. 6 §.

7 kap. stiftsfullmäktige, stiftsstyrelsen och nämnderna

1 §

Tredje stycket om att stiftsfullmäktige i Visby inte beslutar i frågor om Svenska kyrkan i utlandet har tagits bort. Detta är en konsekvens av att det i 36 kap. 6 § tredje stycket inte längre finns någon bestämmelse om att Svenska kyrkan i utlandet hör till Visby stift.

7 §

Den uppgift som tidigare har legat på Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet ska nu fullgöras av kyrkostyrelsen. Kyrkoordningen innehåller inte någon bestämmelse om vad som ska delegeras vidare till rådet för Svenska kyrkan i utlandet.

8 kap. Biskopen

14 a §

Ledamöterna i Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet har haft rösträtt vid val av biskop i Visby stift. Ändringen av bestämmelsen innebär att ledamöterna i rådet för Svenska kyrkan i utlandet inte har motsvarande rösträtt.

9 kap. Domkapitlet

2 a §

Ärenden som rör Visby stift behandlas av detta stifts domkapitel i en sammansättning som helt överensstämmer med den som gäller domkapitlen i de övriga stiftet,

utom Uppsala. Ärenden som rör Svenska kyrkan i utlandet ska behandlas av ett domkapitel i särskild sammansättning. Biskopen i Visby är i båda fallen självskriven ordförande och domprosten är vice ordförande. För dem ska det finnas en gemensam ersättare som ska vara anställd i Svenska kyrkan i utlandet. Den ledamot och de ersättare som ska vara präst eller diakon ska väljas vid ett möte med de präster och diakoner som är anställda i Svenska kyrkan i utlandet. Det framgår att valet ska ske genom en för präster och diakoner gemensam omröstning.

Den ledamot som är eller har varit ordinarie domare, med ersättare, samt två av de övriga ledamöterna med ersättare, ska vara de som har motsvarande uppdrag i Visby domkapitel. Den tredje övriga ledamoten, med ersättare, ska väljas av kyrkomötet. Närmare beskrivning av domkapitlet i särskild sammansättning finns i avsnitt 5.5.

10 §

En ledamot och ersättare i det domkapitel som avses i 2 a § ska vara präst eller diakon som vid valet är anställd i Svenska kyrkan i utlandet. Det är de präster och diakoner som är anställda av nationell nivå för tjänst inom Svenska kyrkan i utlandet, deltar i detta val.

10 kap. Den nationella nivåns uppdrag

6 §

Bestämmelserna om Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet ska inte längre finnas kvar.

6 a §

Bestämmelsen är ny. Det regleras att kyrkostyrelsen ska utse ett råd för Svenska kyrkan i utlandet. Se närmare avsnitt 5.2. Det har hittills inte funnits någon bestämmelse som gäller de råd som kyrkostyrelsen tillsätter. När nu en sådan bestämmelse införs bör det framgå att kyrkostyrelsen har rätt att tillsätta andra råd än rådet för Svenska kyrkan i utlandet.

11 kap. Kyrkomötet

2 §

Bestämmelsen har ändrats som en konsekvens av att den som har fyllt 16 år och tillhör Svenska kyrkan, men inte är folkbokförd i landet, har rösträtt vid val till kyrkomötet.

12 kap. Kyrkostyrelsen m.m.

9 §

Bestämmelsen ändrats som en konsekvens av att Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet inte längre ska finnas.

31 kap. Uppdraget som präst

16 §

Bestämmelsen har ändrats så att det framgår att det är det domkapitel som avses i 9 kap. 2 a § som beslutar när det gäller präster som är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet.

32 kap. Uppdraget som diakon**16 §**

Bestämmelsen har ändrats så att det framgår att det är det domkapitel som avses i 9 kap. 2 a § som beslutar när det gäller diakoner som är verksamma i Svenska kyrkan i utlandet.

33 kap. Kyrkans förtroendevalda**2 §**

Av bestämmelsen framgår att det, för att någon ska ha rösträtt vid val till kyrkomötet, inte krävs att vederbörande är folkbokförd i landet. Det är alltså ett krav att den röstande ska tillhöra Svenska kyrkan och ha fyllt 16 år senast på valdagen.

34 kap. Kyrkans anställda**3 a §, 12 a §, 13 §**

De uppgifter som tidigare låg på Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet har överförts till kyrkostyrelsen.

36 kap. Indelningsenheter

Andra stycket är ändrat så att det inte längre sägs: ”Till Visby stift hör också utlandskyrkan enligt 2 kap. 16 §”. Svenska kyrkan i utlandet är en angelägenhet för den nationella nivån och hör därmed inte till något stift. Se mer om detta i skrivelsens avsnitt 2.

38 kap. Direkta val**3 §**

I varje församling eller samfällighet ska det finnas en valnämnd med ansvar för valets genomförande. Enligt 4 kap. 25 § är det kyrkofullmäktige som tillsätter valnämnden. Denna bestämmelse går inte att tillämpa vid i utlandsvalkretsens. Det blir i stället kyrkomötet som utser valnämnd för valet i denna valkrets. Eftersom all röstning inom valkretsens genomförs som brevröstning, omfattar valnämndens ansvar röstmottagning och preliminär sammanräkning. Se mera om detta under avsnitten 3.2.4. och 3.2.5.

19 §

Av 19 § fjärde stycket framgår att, om en valkrets i beräkningen får mindre än två fasta mandat, så ska den ändå tilldelas två mandat. Utlandskretsens tilldelas i enlighet med detta två fasta mandat. Dessa tas av utjämningsmandaten, så att det finns 227 fasta mandat och 24 utjämningsmandat. Övriga justeringar av bestämmelsen innebär inte några ändringar i sak.

22 §

I bestämmelsen har införts ett femte stycke om vad som gäller när den som stöder en ansökan om registrering av gruppbezeichnung inte är folkbokförd i landet. Eftersom det inte säkert framgår av något register huruvida den som stöder ansökan tillhör Svenska kyrkan, sägs att vederbörande med egenhändig underskrift ska intyga sin tillhörighet till Svenska kyrkan. Samma förfarande ska tillämpas när någon kandiderar eller anmäler sig till röstlängd. Se mer om detta under skrivelsens avsnitt 3.2.1.

29 §

Det är kyrkostyrelsen som svarar för administrationen av valet i utlandskretsen. Kandidater inom utlandsvalkretsen ska, i enlighet med detta, anmälas till kyrkostyrelsen. I tredje stycket finns den ändringen att anmälningarna ska ha inkommit senast den 15 april och inte som tidigare den 15 maj.

30 §

Ändringen i bestämmelsen beror på att det är kyrkostyrelsen som administrerar valet i utlandskretsen.

31 §

Tillägget till tredje stycket innebär att kyrkostyrelsens ansvar för tryck av grupp- och kandidatförteckningar begränsas till stiftsvalkretsarna. Se mera om detta i skrivelsens avsnitt 3.2.4.

37 §

Första stycket är kompletterat så att det framgår att kyrkostyrelsen ska upprätta en röstlängd också för valet inom utlandskretsen. Av tredje stycket framgår att denna röstlängd ska omfatta dem som senast den 15 april har anmält sin önskan att bli upptagen på röstlängden. Den som ansöker ska intyga sin tillhörighet till Svenska kyrkan. Ansökan ska vara egenhändigt undertecknad. Se mer om detta i skrivelsens avsnitt 3.2.1. och 3.2.2.

38 §

För den som finns i en röstlängd för ett valdistrikt ska ett röstkort upprättas. Några valdistrikt finns inte i utlandsvalkretsen. Tillägget till första stycket innebär emellertid att det ska upprättas ett särskilt utlandsröstkort för dem som anmält sig till röstlängden i utlandsvalkretsen. Utlandsröstkortet ska finnas med i det brevröstningspaket som sänds till den som anmält sig.

41 a §, 41 b §

Som ny 41 a § har det införts en ny bestämmelse, medan den hittillsvarande 41 a § i stället har blivit 41 b §. Den nya 41 a § innebär att en skriftlig begäran om rättelse av röstlängden senast den 10 augusti ska ha kommit kyrkostyrelsen tillhanda. Datum är beräknat så att det, för den som vill bli upptagen i röstlängden, ska finnas rimligt tidsmässigt utrymme för att konstatera en felaktighet och begära rättelse. Det som har hänt senare än det datum, den 15 april, då anmälan till röstlängden senast kan ske, får inte ligga till grund för rättelsen.

42 §

Inom utlandsvalkretsen tillämpas endast brevröstning. Därför ska ett särskilt brevröstningspaket sändas till dem som anmält sig till röstlängden inom denna valkrets.

52 §

Här anges en uppgift för den utlandsvalnämnd som kyrkomötet enligt 38 kap. 3 § ska utses.

54 §

Ändringen i fjärde stycket beror på att det behöver tydliggöras att bestämmelsen gäller röstande som befinner sig utomlands men samtidigt, till skillnad från dem som är upptagna på röstlängden inom utlandsvalkretsen, är folkbokförda i landet.

56 a §

I en ny bestämmelse regleras att all röstning inom utlandsvalkretsen ska ske genom brevröstning. En brevröst ska vara postad utomlands. Se mer om detta i skrivelsens avsnitt 3.2.1. och 3.2.4.

Hänvisningen till 54 § första och andra styckena innebär att all form av brevröstning går till på i huvudsak samma sätt. Bestämmelsen i 57 § om vittne vid brevröstning ska också tillämpas. I skrivelsens 3.2.1. konstateras att det, när det gäller ett vittne som saknar personnummer, kan visa sig svårt att kontrollera vederbörandes ålder.

58 §

I ett nytt andra stycke regleras att det är av utlandsvalnämnden utsedda valförrättare som ska göra den preliminära rösträkningen. Denna ska påbörjas vid samma tidpunkt som rösträkningen i vallokalerna. Av första stycket följer att rösträkningen ska påbörjas omedelbart efter det att röstningen i vallokalerna har förklarats avslutad. Det framgår inte av kyrkoordningen vilket vid vilket klockslag detta inträffar, eftersom det regleras i kyrkostyrelsens närmare bestämmelser om direkta val. Enligt nu gällande bestämmelse (SvKB 2008:1) ska röstningen avslutas kl. 20.

I tredje stycket finns bestämmelser om vilket material rösträkarna ska överlämna till valnämnden. I ett nytt fjärde stycke regleras, beträffande utlandsvalkretsen, att motsvarande överlämning till utlandsvalnämnden ska ske. Enligt det nya sjunde stycket ska utlandsvalnämnden därefter omgående vidarebefordra röstlängd och övrigt material till kyrkostyrelsen.

59 §

Av förändringen i första stycket framgår att det, när det gäller utlandsvalkretsen, är kyrkostyrelsen som ska göra den slutliga rösträkningen. Här och i följande bestämmelser har, för att uppnå större enhetlighet, ordet "sammanräkning" byts ut mot "rösträkning".

73 §

Bestämmelsens första stycke har ändrats så att det framgår att också utlandsvalkretsen ska ingå i systemet med utjämningsmandat.

89 §

På samma sätt som kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om röstkort, får kyrkostyrelsen göra det när det gäller utlandsröstkort. Kyrkostyrelsen får också utfärda närmare bestämmelser om förfarandet vid sammanräkning av brevröster inom utlandsvalkretsen.

90 §

Första stycket punkt 10 har ändrats så att det inte enbart handlar om stiftsstyrelsens beslut att fastställa grupp- och kandidatförteckningar. Skälet är att det enligt 31 § är kyrkostyrelsen som, när det gäller utlandsvalkretsen, är kyrkostyrelsen som fattar motsvarande beslut. Punkt 12 har kompletterats så att den också hänvisar till den nya 41 a §.

Punkt 5 har kompletterats med en bestämmelse om att ett överklagande om rättelse av röstlängd i utlandsvalkretsens får ske senast den 20 augusti under valåret. Detta datum ska ses mot bakgrund av att det i 38 kap. 40 a § sägs att rättelse i röstlängd får begäras hos kyrkostyrelsen senast den 10 augusti.

57 kap. Tillsyn

1 §

Av bestämmelsen framgår att det är biskopen i Visby stift och det domkapitel i särskild sammansättning som avses i 9 kap. 2 a § som utövar tillsynen beträffande församlingarna inom Svenska kyrkan i utlandet. Frågan om främjande och tillsyn inom Svenska kyrkan i utlandet behandlas närmare i skrivelsens avsnitt 5.6.

7 a §

Bestämmelsen har förändrats så att det framgår att en församlingsinstruktion ska utarbetas av församlingens kyrkoråd och kyrkoherden i samråd med det domkapitel som avses i 9 kap. 2 a §. Sedan kyrkostyrelsen har gett tillfälle att yttra sig, utfärdas den sedan av detta domkapitel.

I femte stycket anges att motsvarande gäller för en verksamhetsplats som inte är en församling i Svenska kyrkan, dock med den skillnaden att det är kyrkoherden och kyrkostyrelsen som i samråd utarbetar församlingsinstruktionen. En ändring av församlingsinstruktionen ska godkännas av utfärdas på samma sätt som när instruktionen utarbetades.

Utdrag ur Kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 19 maj 2011.

Närvarande: ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, ledamöterna Levi Bergström, Ingrid Smittsarve, Anna Lundblad Mårtensson, Iréne Pierazzi, Nils Gårder, Hans Wallmark, Annette Lundquist Larsson, Lars Johnsson, Lennart Sacrédeus, Birgitta Halvarsson, Mats Hagelin, Sten Elmberg och Bo Hanson samt tjänstgörande ersättare Mary Österström.

Föredragande: Utvecklings- och planeringschef Erika Brundin

Kyrkostyrelsen beslöt

att till kyrkomötet lämna skrivelsen KsSkr 2011:5 Svenska kyrkan i utlandet – struktur och delaktighet.

Reservation

av Lennart Sacrédeus:

Jag reserverar mig till förmån för den delen av mitt eget yrkande som inte bifölls, dvs. att det i kyrkoordningen ska skrivas in att i det nyinrättade kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet ska ingå och garanteras representation från utlandsförsamlingarna.

I det enhälliga betänkandet "Utlandskyrkan – Struktur och delaktighet" från den 16 juni 2009 föreslog vi medlemmar i utredningen att ett råd för Svenska kyrkan i utlandet skulle inrättas direkt under kyrkostyrelsen, detta till skillnad från den rådande situationen med en nämnd underställd kyrkomötet.

Utredningens enhälliga förslag var att rådet skulle bestå av nio ledamöter, varav fyra skulle vara nominerade från Svenska kyrkan i utlandet. Sedan lång tid tillbaka föreligger ett starkt önskemål från utlandsförsamlingarna att få direktrepresentation inte enbart i kyrkomötet utan även i det råd eller nämnd som ansvarar för den löpande verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet.

Kristdemokrater i Svenska kyrkan (KR) delar denna uppfattning och menar att det finns ett demokratiskt underskott ifall inte utlandsförsamlingarna garanteras representation på ett otvetydigt sätt. Därför ska detta också anges i kyrkoordningen.

Detta är synnerligen angeläget för att undanröja all eventuell framtida oklarhet om utlandsförsamlingarna ska garanteras egna företrädare eller ej i Kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet. Denna oklarhet har nämligen uppstått genom att kyrkostyrelsen föreslår att kyrkomötet i kyrkordningen ska skriva in att biskopen i Visby är självskriven ledamot i rådet, men väljer att inget nämna om en garanterad representation från utlandsförsamlingarnas sida.

Särskilt yttrande 1

av Hans Wallmark, Annette Lundquist Larsson och Mats Hagelin:

Skrivelsen är steg i rätt riktning mot det önskvärda målet om ett särskilt utlandsstift i Svenska kyrkan. Långsiktigt är ett särskilt utlandsstift en logisk konsekvens.

Skrivelsen har sin grund i en utredning som sedan länge flitigt diskuterats i arbetsutskottet och kyrkostyrelsen. Det har funnits en god vilja. Det är bra med att det nu bildas en ny valkrets, utlandsvalkretsen, att det slås fast att det är nationell nivå som svarar för främjandet samt med ett domkapitel i särskild sammansättning.

För vår del hade vi velat se ett helt nytt utlandsstift. Föreslagna förändringar är dock inte hinder mot en sådan utveckling. Det råd som kyrkostyrelsen ska utse ska självfallet bestå även av företrädare för utlandsförsamlingarna.

För framtiden finns det anledning att fortsatt brett fundera kring medlemsbegreppet i utlandsförsamlingarna. Det är också rimligt att representationen ska ske i förhållande till antalet medlemmar där två fasta mandat sannolikt är alltför begränsat i förhållande till det verkliga antalet engagerade i våra utlandsförsamlingar.

Särskilt yttrande 2

av Nils Gårder och Anna Lundblad Mårtensson

Avseende avsnitt 3. Rösträtt i kyrkoval och representation i kyrkomötet

Enligt vår mening finns skäl till att nu avstå från att införa direkt rösträtt till kyrkomötet för alla i utlandet bosatta medlemmar av Svenska kyrkan då frågan är förenad med principiella och praktiska problem. Det som nu bör lösas är rätten för medlemmar av SKUT-församlingarna att utse de två ledamöterna av den särskilda utlandsvalkretsen. Detta kan ske genom att SKUT-församlingarnas kyrkoråd ges rätt att utse de två ledamöterna av kyrkomötet. Genom ett sådant indirekt val skulle kostnaderna för förfarandet kunna minimeras. Det skulle sannolikt även öka intresset för valet och främja samverkan inom SKUT. Det skulle därtill ge alla SKUT-församlingarnas medlemmar inflytande.